Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

Халқ сўзи

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

9 сентябрь, сешанба, 1997 йил
Сотувда эркин нархда. № 188 (1705)

«КЕЙС КОРПОРЕЙШН» ЎЗБЕКИСТОНДА

Пойтахтдаги «Ўзэкспомарказ»да АҚШнинг «Кейс» корпорацияси маҳсулотлари кўргазмаси очилди. Бу корпорациянинг Ўзбекистондаги биринчи кўргазмаси бўлиб, унда 40 турдан ошиқ қишлоқ хўжалик техникаси, қурилиш машиналари, шунингдек, турли хил асбоб-ускуналар намойиш этилмоқда.

Кўргазманинг очилиш маросимида Бош вазир Ўткир Султонов нутқ сўзлаб, тадбир ташкилотчиларига муваффақият тилади.

«Кейс» корпорацияси президенти ҳамда унинг Европа, Африка ва Яқин Шарқ бўйича иш бошқарувчиси Леополд Платтерн ўз сўзида кўргазмага қўйилган машиналар чидамли, ихчам ва камхаражат экани билан харидорни ўзига жалб қила олишини таъкидлади.

«Кейс» корпорацияси қишлоқ хўжалиги ва қурилиш машиналарини лойиҳалаш, ишлаб чиқариш ва сотиш бўйича дунёдаги энг қудратли ишлаб чиқариш корхоналаридан бири ҳисобланади. Ўзининг илк фаолиятини бундан 150 йил муқаддам тегирмонлар учун буғдой янчгичларни ишлаб чиқариш билан бошлаган мазкур корпорация бугун дунёнинг 150 мамлакатида иш юритади.

Ўтган йили Ўзбекистон билан ушбу корпорация ҳамкорлигида Тошкентда «Ўзкейсмаш» қўшма корхонаси ишга туширилган эди. Айни пайтда эса мазкур корхона илк маҳсулотларини ишлаб чиқара бошлади. «Ўзэкспомарказ»да очилган кўргазмада ушбу қўшма корхона маҳсулотларини ҳам учратиш мумкин. Яқинда эса «Кейс» раҳбарлари Ўзбекистон билан яна бир қўшма корхона -- «Ўзкейссервис» очиш ниятида эканини маълум қилди.

Кўргазманинг очилиш маросимида Бош вазир ўринбосари А. Муҳиддинов, қишлоқ ва сув хўжалиги вазири М. Жуманиёзов иштирок этди.

Кўргазма 10 сентябрга қадар давом этади.

(ЎзА).

САМИМИЙ ТАБРИКЛАР

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Ислом Абдуғаниевич,

Ўзбекистон Республикасининг миллий байрами -- Мустақиллик куни муносабати билан арман халқи ва шахсан ўз номимдан йўллаган табрикларни ва тинчлик ҳамда фаровонлик тилаб билдирган самимий истакларимни қабул қилгайсиз. Икки томонлама муносабатларимиз мамлакатларимиз ва халқларимиз бахт-саодати йўлида ривожланиб, такомиллашиб бораверишига аминман.

Ҳурмат билан,
Левон Тер-ПЕТРОСЯН, Арманистон Республикаси Президенти.

***

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Жаноби олийлари,

Ўзбекистон Республикаси миллий байрами - Мустақиллик куни муносабати билан, шахсан ўз номимдан, Иордания Ҳошимийлар подшолиги ҳукумати ва халқи номидан, Сизга, жаноби олийлари ва дўст Ўзбекистон халқига самимий табрикларимни йўллаш менга зўр мамнуният бахш этади.

Икки миллат ўртасидаги яхши муносабатлар мамлакатларимиз ва халқларимизнинг ўзаро манфаатлари йўлида гуллаб-яшнаши ва мустаҳкамланишига асло шубҳам йўқ.

Сиз, жаноби олийларига сиҳат-саломатлик ва муваффақият, мамлакатингизга Сизнинг оқилона раҳбарлигингиз остида доимий юксалиш ва равнақ тилайман.

ҲУСАЙН,
Иордания подшоси.

***

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Ўзбекистон Мустақиллик куни муносабати билан Сиз жаноби олийларига зўр мамнуният билан қувайт халқи ва шахсан ўз номимдан самимий табриклар йўллайман.

Сиз, жаноби олийларига сиҳат-саломатлик ва бахт-саодат, дўст Ўзбекистон халқига равнақ ва фаровонлик тилайман.

Жобир Ал-Аҳмад Ас-САБОҲ, Қувайт давлатининг амири.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Муҳтарам Президент жаноблари,

Ўзбекистон Республикаси Миллий байрами муносабати билан табрикларим ва энг яхши истакларимни қабул қилгайсиз.

Халқларимизнинг бахт-саодати ва Европада Хавфсизлик ва Ҳамкорлик Ташкилоти равнақи йўлида Польша билан Ўзбекистон ўртасидаги дўстона муносабатлар ва ҳар томонлама ҳамкорлик янада ривож топишига аминман.

Ўзбекистон халқига самимий тилакларимни йўллайман.

Камоли эҳтиром ила,

Александер КВАСЬНЕВСКИ,
Польша Республикаси Президенти.

***

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Мамлакатингиз Мустақиллик кунининг олти йиллиги муносабати билан Сиз Жаноби олийларига Бирлашган Араб Амирликлари ҳукумати ва шахсан ўз номимдан самимий қутловларимни йўллаётганимдан беҳад мамнунман.

Сизга бахт-саодат, мамлакатингиз халқига фаровонлик ва равнақ тилайман.

Камоли эҳтиром ила,

Зайд бин Султон Ол-НАҲАЙЙАН,
Бирлашган Араб Амирликлари Президенти.

***

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Мамлакатингиз Мустақиллик куни муносабати билан Сиз, жаноби олийларига самимий табрикларимни йўллашдан мамнунман.

Сизга сиҳат-саломатлик, мамлакатингиз халқига равнақ тилайман.

Мактум бин Рашид Ол-МАКТУМ,
Бирлашган Араб Амирликлари Вице-президенти ва Бош вазири.

Хоразм вилояти:

ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

МАЪЛУМОТНОМА

Хоразм республиканинг шимоли-ғарбида жойлашган. Ҳудуди-6,5 минг квадрат километр.Аҳолиси - 1,25 миллион киши. Вилоят ер майдони мамлакатимиз ҳудудининг салкам 1,5 фоизини, аҳолиси эса 4,5 фоизини ташкил этади.

Вилоятда 9 туман (Боғот, Гурлан, Урганч, Хонқа, Шовот, Янгиариқ, Янгибозор, Қўшкўпир, Ҳазорасп), 3 шаҳар (Урганч, Хива, Дўстлик), 7 шаҳарча (Гурлан, Хонқа, Чалиш, Шовот , Янгибозор, Қўшкўпир, Ҳазорасп), 97 тадан ортиқ қишлоқ кенгашлари бор.

Аҳолининг кўпчилик қисми қишлоқларда яшайди.Уларнинг асосий машғулоти - деҳқончилик. Кейинги йилларда саноат корхоналари ҳам қишлоқларга кириб келмоқда. Хусусан, пахтани қайта ишлаш,тўқимачилик ва тикувчилик саноати жадал ривожланаяпти. Гурлан, Боғот, Хонқа ва Ҳазорасп туманларида қатор саноат корхоналари ишга туширилди.

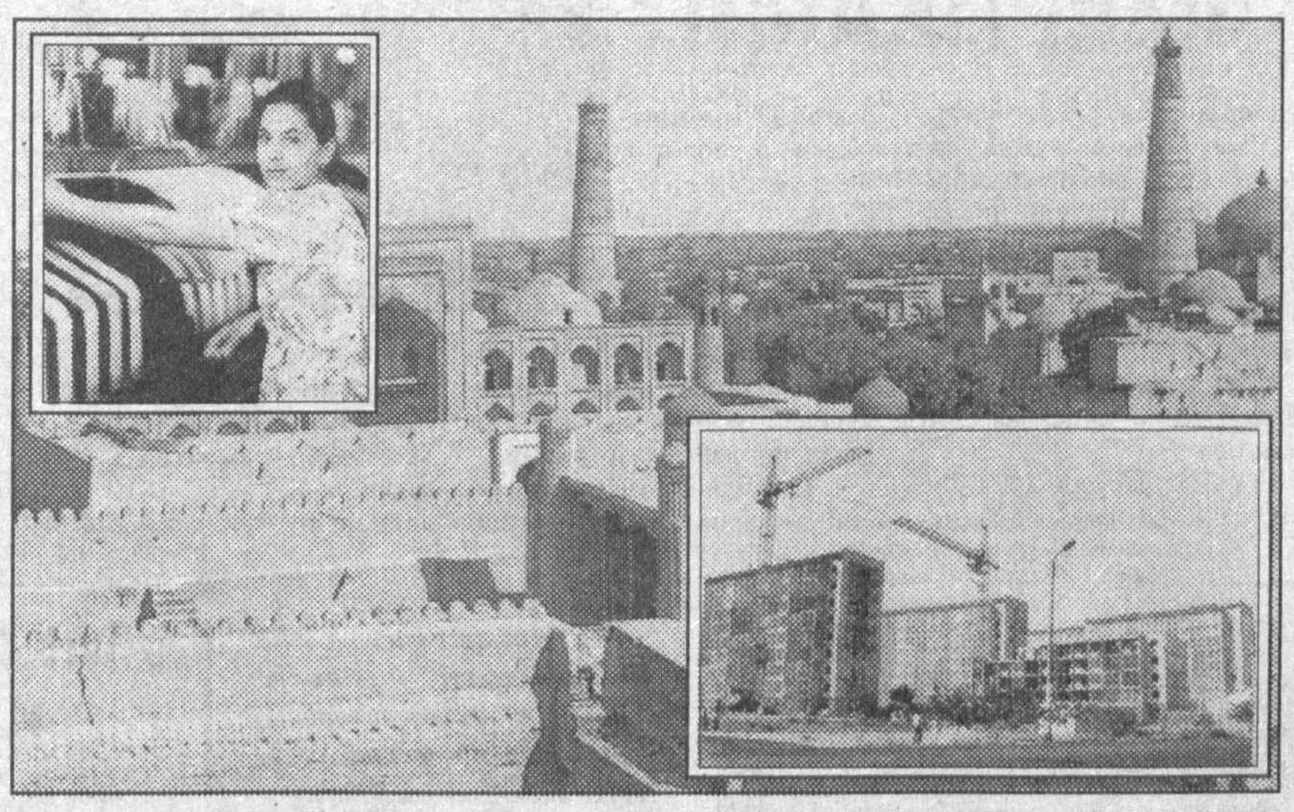

ВОҲАДА ТЎЛИШИШ ФАСЛИ

Мустақил Ўзбекистон -- тўлин камалак, Хоразм унинг ўткир бир ранги! Бу рангнинг ўз ҳаёти, ўз фалсафаси бор. Бу хоразмликларнинг ўтмишида, бугунги ўзига хос турмуш тарзида намоён.

Улуғ шоирларимиздан бири: «Хоразмнинг ҳар бир ғиштида боболарнинг ижоди яширинки, у бутун-бутун халқларнинг тарихига тенгдир», -- деган эди. Дарҳақиқат, ҳар бир ғиштида катта ҳикмат яширинган бу юртни кимлар бунёд этган?

Унинг меъморлари хоразмийлар, замахшарийлар, берунийлар, тўрабекхонимлар, паҳловон маҳмудлар, жалолиддинлар, огаҳийлардир. Айни шу аломмалар бу воҳанинг афсоналарини яратишган.

Ўтмишда Хоразм жаннатмакон боғлари билан ҳам донг таратган. Собиқ иттифоқ даврида хуторларни тугатиш баҳонасида бу боғроғлар йўқ қилинди, улар ўрнига пахта экилди. Хоразм пахта хомашёси етказиб берадиган базага айлантирилди.

Ҳозир воҳада тўлишиш фасли. Мустақилликнинг 6 йиллиги мобайнида амалга оширилган ислоҳотлар туфайли барча соҳаларда туб ўзгаришлар юз берди. Айниқса, қишлоқ хўжалигида эришилаётган натижалар эътиборга лойиқ. Бу йил воҳа тарихида биринчи марта ҳар гектар ердан 42 центнердан дон олинди, жами 120 минг тонна хирмон уюлди.

Вилоят саноатчилари қўлга киритган ютуқлар ҳам қувонарли. Ўтган етти ой давомида улар ҳаракатлардаги нархларда 11178,8 млн. сўмлик, таққосланган нархларда 10468,8 млн. сўмлик маҳсулот ишлаб чиқардилар. Ўтган йилнинг шу даврига нисбатан саноат маҳсулотлари ҳажми 4,5 фоиз, халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш эса 7,9 фоиз ошди. Бугун ишлаб чиқаришнинг нодавлат секторида ишлаб чиқарилган маҳсулотлар ҳажми 92,9 фоизга етди.

Жорий йилда, шунингдек, мавжуд Урганч ўт ўриш машиналари заводи, экскаватор таъмирлаш, қишлоқ хўжалик техникаларини махсус таъмирлаш корхоналари сафига «Кока-кола» фирмасининг салқин ичимликлар заводи, Гурлан туманидаги тўқимачилик мажмуаси, Қўшкўпир туманидаги пиллани қайта ўраш, гилам тўқиш ва қатор консерва цехлари қўшилди.

Урганч шаҳрида «Ўзалоқа ДЭУ» Корея-Ўзбекистон қўшма корхонаси, Боғот туманида «Хива» Ўзбекистон-Буюк Британия-Россия қўшма корхонаси, Хонқа туманида «Хонқа -Шуя» қўшма корхонаси, Шовот туманида «Шох-кор» Ўзбекистон-Корея қўшма корхоналари ишга туширилди.

Зеро, саноатнинг қишлоқ жойларига кириб бориши кўплаб одамларни иш билан таъминлаш имконини берди. Масалан, Гурлан туманидаги тўқимачилик комплексидаги хорижий техникаларни бугунги кунда 1400 нафар қишлоқ ёшлари бошқармоқда. Ёки бўлмаса, Урганч туманида барпо қилинган «Ўзалоқа ДЭУ» қўшма корхонасида ўнлаб қишлоқ аҳолиси меҳнат қилмоқда.

Вилоятда 1997-2001 йилларга мўлжалланган ижтимоий-иқтисодий ривожланиш дастури ишлаб чиқилган. Бу дастур изчил амалга оширилмоқда.

БАРҚАРОРЛИКНИНГ МУҲИМ ОМИЛИ

Бекободда, «Ўзметкомбинат» акционерлик ишлаб чиқариш бирлашмасида қора ва рангли металлар парчаларини тайёрлаш ва қайта ишлаш учун топшириш масалаларини назорат қилиш ва мувофиқлаштириш бўйича республика комиссиясининг мажлиси бўлди. Мажлисни шу комиссиянинг раиси, республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков бошқарди.

Мажлисда Қорақалпоғистон Вазирлар Кенгаши Раисининг, Тошкент шаҳри ва вилоятлар ҳокимларининг ўринбосарлари, вазирликлар, идоралар, иккиламчи металл хомашё тайёрлаш билан шуғулланувчи бошқа ташкилотлар раҳбарлари иштирок этди.

Комиссия йил бошидан буён қилинган ишларнинг якунларини кўриб чиқди. Шу даврда белгиланган миқдорда қора металл парчалари тайёрланди, рангли металлар парчаларини тайёрлашда бироз қолоқликка йўл қўйилди.

Республика бўйича металл парчалари тайёрлаш ва топшириш ишларининг натижалари умуман қониқарли, лекин бир қанча вилоятларда режалаштирилган кўрсаткичларга эришилмади. Хусусан, Қорақалпоғистонда, Навоий, Сирдарё ва бошқа айрим вилоятларда шундай бўлди. Кўпгина вазирликлар ва идоралар, айниқса «Ўзсувқурилиш», «Ўзсаноатхўжаликқурилиш» ҳамда бошқа ташкилотлар бу ишда қолоқликка йўл қўйди. Ҳолбуки, металл парчаларини топширувчи барча ташкилотлар каби булар ҳам металл парчаларини тайёрлаш ва шу ҳисобдан ишлаб чиқариш учун зарур буюмларни олишдан бевосита манфаатдордир. Бундан ташқари металл парчалари тайёрлаш ва топширишни рағбатлантириш тартиби амал қилмоқда, бу тартибга кўра, иккиламчи хомашё ўз вақтида топширилиши, сифати ва миқдори ҳам ҳисобга олинади.

Таҳлилнинг кўрсатишича, иккиламчи металл хомашё йилнинг ҳар чораги давомида бир маромда топширилмаяпти, оқибатда «иккиламчи қора металл» тайёрлаш пунктларида иш ҳажми ўзгариб, хомашёни ҳисобга олиш қийинлашмоқда. Рангли металлар парчаларини тўплаш, сақлаш ва улардан фойдаланиш чоғида бузилишларга ҳам йўл қўйилмоқда.

Ҳозирги вақтда Ўзбекистон халқ хўжалиги тармоқлари учун тайёр металл буюмларнинг кўпчилик турлари билан ўзини мустақил таъминлашга қодир эканлиги мажлисда айтиб ўтилди. Бу эса бундай маҳсулотларни республикадан ташқаридан сотиб олиш учун илгари сарфланган катта маблағни тежаш имконини бермоқда.

«Ўзметкомбинат» акционерлик ишлаб чиқариш бирлашмаси металл прокатнинг янги турларини ишлаб чиқаришни мунтазам ўзлаштирмоқда, масалан, кон-руда саноати учун турли диаметрдаги тош майдалайдиган шарлар ишлаб чиқариш ўзлаштирилди, тез ривожланаётган қурилиш мажмуи учун ишлаб чиқарилаётган буюмларнинг турлари кўпаймоқда. Ҳозир корхонада ишлаб чиқариш кенг кўламда қайта қурилмоқда, натижада тез орада комбинатнинг барча имкониятларини рўёбга чиқариш, маҳсулот сифатини яхшилаш мумкин бўлади. Лекин бунинг учун хомашё заҳираларини тўлдириш талаб қилинади.

Комиссия мавжуд камчиликларни бартараф этиш, тайёрлаш ва транспорт ташкилотлари металл парчаларини бир маромда етказиб бериши учун зарур шарт-шароитни таъминлаш, иккиламчи хом ашёни топшириш мажбуриятлари сўзсиз бажарилиши учун чора-тадбирлар кўриш юзасидан аниқ топшириқлар берди. Бу иш учун масъулият ҳокимликлар, вазирликлар ва идораларнинг биринчи раҳбарлари зиммасига юклатилди.

Комиссия мажлисида Тошкент вилояти ҳокими Э. Рўзиев иштирок этди.

(ЎзА).

● *МАЪНАВИЯТ*

ТАРБИЯ ВА МУҲИТ

- **«Бир ўчиб, бир сўниб... яна ёниш бор»**
- **«Ўзининг қадрини билган халқ...»**
- **Улуғ салафларимизга иззат-икром**

Йўлим тушиб, яқинда Сурхон воҳасида бўлдим. Регарга ёндош қишлоқда яшовчи бир таниш дардга чалиниб оламдан ўтган экан, таъзияга кирдик, отаси—кўпни кўрган оқсоқол, куюб кетган, одамнинг тафтини одам олади, деб пича бақамти ўтирдик.

Оқсоқол дилбандининг журъатсизлигидан норозиланди, операция қилишларига унамади у, деди, шунинг оқибатида ҳаётдан эрта кўз юмди, кейин ўзи ҳам пушаймон қилди, лекин кеч эди. Энди... у эмас, бу эмас, тақдир, пешона. Бу-ку, паймонаси тўлган экан, ўз ажали билан кетди, мана икки қадам нарида нималар содир бўлмаяпти дейсиз? Бир пайтлар бюродан эзилиб чиқсак, шундай чегара ошиб, биродарларнинг қишлоғига кириб борар эдик, сўлим, хушманзара, улар билан гурунг қилиб, кечга довур чигилни ёзиб қайтар эдик. Ҳозир-чи? Град билан уриб, қишлоқларни теп-текис қилиб ташлашган. Итдаям, битдаям қурол. Қариндош-уруғ бир бўлиб, мол-ҳолини сотиб, бронетранспортёр сотиб олишган. Арзимаган машмаша чиқсаям қурол воситасида ҳал этилади. Одамнинг сариқ чақачалик қадри йўқ. Кўчадан ўтиб кетаётган йўловчи кўзига ёмон кўриниб қолса, шартта отиб ташлайди. Шунинг учун ҳам эркаклар ҳовлидан ташқарига чиқа олмайди, аёллар... э-э, нимасини айтасиз, ука. Қурол одамларнинг қўлида экан, тинчлик бўлмайди.

Бундан олти йил муқаддам Ўзбекистондаги вазиятни эсланг, керосин сепилган эди-ю, гугурт чақилишига йўл қўйилмади, холос. Аллоҳга шукрки, халқимиз шуни англаб етди, қаддини ростлаб олди, энди кам бўлмайди...

Оқсоқол билан хайрлашгач, қайтар эканмиз, эҳтирослар жунбушига чиққан ўша йиллар ёди менинг хаёлимни банд этди. Бир кун узоқни кўрадиган номдор шоир шундай ҳасрат қилган: шу кеча бемаҳал чўчиб уйғондим. Кимдир кўчада нолаи афғон қилаяпти. Босқинчилар талаб кетганми? Лекин қани энди журъат бўлса-ю, чиқиб кўнгил сўрасанг! Зимистон. Эшик ортида аллаким қилич яланғочлаб тургандай гўё, киши ўзингни шунчалар ёлғиз ҳис этасанки, чидаш қийин ҳатто, йўлидан адашиб, қоп-қоронғи ўрмонда улоқиб юрган галага ўхшаймиз.

Худди ўша кезлар она тилимизга давлат тили мақоми бериш ҳақида қарор қабул қилинди. Ва эртаси кун ишга бориш учун метрога тушиб ажиб бир ҳолатнинг шоҳиди бўлдик. «Эҳтиёт бўлинг, эшиклар ёпилади. Кейинги бекат -- Ҳамид Олимжон». Соф она тилингда жаранглаётган бу сўзлар юракни титратиб юборар эди. Теварак-атрофда — миллий мадҳиясини тинглаётган каби сурур туяётган, кўзлари намланган кишилар. Йўқ, улар тилшунос олимлар эмас, зиёлилар эмас, оддий одамлар эди. Ўшанда сўнгги бекатгача қандай бориб қолганимни ҳатто сезмаганман. Кўпдан дийдорини соғинган кишимни учратгандай бир ҳолат туйганман. Кўнгилда ғурур уйғонган.

Биз Ленин ҳайкали олиб ташланишига гувоҳ бўлганмиз, озмунча мутахассис жалб этилмаган бу ишга, шунда-да унинг гуноҳкор боши илгакдан чиқиб тушиб кетишига жуда оз қолган.

Биз бунга замон ўзгариши билан боғлиқ ислоҳ деб қараганмиз ва аслида ҳам шундай. Лекин бу изчил сиёсат эканлигини, куни битган мафкура ўша ҳайкаллар баробарида юрагимиздан суғуриб олиб ташланаётганини бир қадар кеч идрок этдик.

Иқтисодий тикланишлар даври бўлишига қарамай, инқилоб хиёбони ўрнида кўркам Амир Темур хиёбони барпо этилди, унинг юрагида набираларини ақл-идрокка даъват этувчи соҳибқироннинг улуғвор ҳайкали қад ростлади.

Имом ал-Бухорий мақбараси, Баҳоуддин Нақшбанд масжиди таъмирланди, бу азиз зиёратгоҳларда бутун бошли ансамбллар барпо этилди.

«Аҳмад Яссавий ва маънавий қадриятлар» анжуманида, муҳташам «Туркистон» саройида ўтириб, дунёнинг турли бурчакларидан келган шайхлар, фозиллар, уларнинг улуғ салафларимизга иззат-икромини кўриб, кўзларимдан ёш чиқиб кетди, -- деган эди Абдулла Орипов. -- Шундай кунларга етказганига шукр!».

Ўтмиш, маънавий қадриятлар ҳаётимизга шу тарзда кириб келган.

Бундан уч йил муқаддам Амир Темур, имом ал-Бухорий мақбараси, Баҳоуддин Нақшбанд мажмуасини зиёрат қилган турк шоири Ҳусайн Ўзбой беихтиёр шундай деган: -- Ўзбекистоннинг ўтмиши-да буюк, ҳозири-да буюк, келажаги-да буюк! Зеро, буюкликдан ҳамиша буюклик туғилган.

Йўқ... ўлим йўқдир!

Ёлғиз бир ўчиб... бир сўниш бордир!

Бир ўчиб, бир сўниб... яна ёниш бор.

Яна баҳорлар, яна лолалар,

Яна Сиз, эй, эркин толалар!.. -- дея бу кунлардан умид узмай ўтиб кетган Чўлпон шеърияти, Фитрат, Беҳбудий маърифати, «Жаҳон адабиёти»дан токи Қуръони Каримгача кўнгилдаги ғуборларни чайиб ташлаб, маънавият уйини мунаввар этмоққа киришди.

Бир ёнда халқаро шеърият байрами, бир ёнда «Шарқ тароналари», бир ёнда Осиё ва Африка халқлари киноанжумани...

«Тошкент дунёдаги энг кўркам, бутун инсоният тўплаган маънавий бойликларни ўзида мужассам этадиган Шарқ жавоҳирига айланиб бормоқда», деди Чингиз Айтматов. Ва бу бежиз эмас.

Модомики, халқимиз қаддини ростлаб олиши учун маънавият борасида қилинаётган ишлар изчил, моҳиятан теран ва кўламли экан, нега бундан бир йил аввал «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази фаолиятини янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш тўғрисида» Президент Фармон қабул қилди?

Маънавий тарбия овлоқ қишлоқларга ҳам, тоза қон янглиғ ҳар бир юракка етиб бормас экан, кутилган натижага эришиш қийин. Шу маънода бу борада қилинган ишлар ҳам кишини қувонтиради, ҳам кўнгилда ташвиш қўзғайди. Нега?

Бир мисол: «Тафаккур» журналини жойларда кенг ёйиш Фармонда алоҳида уқтирилган, хўш, натижа қандай? Журналхонлар сони бу йил ўн уч мингга етди. Ўсиш бор. Аммо Ўзбекистонда 23 миллион киши истиқомат қилади. Умумтаълим мактабларининг ўзи ўн мингга яқин. Яна қанча олий, ўрта махсус ўқув юртлари бор. Агар шу инобатга олинса, кўнгил тўлмайди бундан. Демак, қуйи қатлам раҳбарларининг аксарияти ҳамон маънавият билан боғлиқ ишларга иккинчи даражали масала деб қарашади ёхуд унинг фарқига боришмайди.

Ислом Каримов «Маънавиятнинг бош ҳомийси Республика Президенти бўлади!» деганида шошиб қолган раҳбарлардан бири шудгор қилинган далани айланиб юриб, плугнинг синиғига қоқилиб кетган ва бригада бошлиғига қараб ўшқирган: «Сенинг далангга қачон маънавият кириб келади ўзи?»

Албатта, маънавиятга бундай юзаки қараш, қўл учида иш қилиш тараққиётга заҳа етказади. Шунинг оқибатида газета ва журналлар аксарият ҳолларда жамоа хўжалиги идораларигача етиб бормоқда, холос. Ундан нарига ёйилиши қийин кечади. Ва бу ҳол жойлардаги айрим раҳбарларни негадир ташвишлантирмайди. Маънавий-маърифий ишлар энг қуйи қатламда илдиз отсагина, у кутилган мевасини бера бошлайди.

Ўтган азизлар инсон кўнглини саҳродаги қуш қанотининг шамол ўйнаётган патига қиёслайдилар, у шу қадар нозик, шу қадар таъсирчанки, ҳар бир Сўзнинг муқаррар изи қолади. Шу маънода даъватли Сўзларда ҳикмат бор. Агар сиз келин-куёв никоҳини қайд этиш бўлимларига кирсангиз, аксарияти ҳувиллаб ётганлигига гувоҳ бўласиз. Минг бир ҳаяжон билан бу ерга оёқ босаётган ёш-яланглар никоҳ тузилганлиги ҳақидаги шаҳодатномадан бўлак яна нима олиб қайтади? Оиланинг қадрини англатувчи ўтли Сўз нега деворга битиб қўйилмаган? Оиланинг нечоғлик муқаддас эканлиги, ёшларнинг бўлажак фарзандлари олдидаги бурчи, меҳр-оқибат ҳақида... нега суҳбатлар ўтказиш мумкин эмас? Ахир, бу маънавий тарбиянинг узвий бўлаги-ку!..

Гоҳо бунинг аксини — китоб пештахталарида маънавиятга дарз етказадиган, фаҳш, қотиллик, бузғунчилик руҳидаги олди-қочди асарлар тизилиб турганини кўриб, очиғи, ранжийсан киши.

Кеча дунё сайёҳлари учун Шарқий марказга айланаётган, тарихга дахлдор ҳар бир обида эшигига довур қайта таъмирланаётган, ҳатто қалинлиги олти, баландлиги ўн икки метр бўлган Арк девори асл ҳолига келтирилаётган қадим Бухорони айланиб юриб, олис Франциядан сайр қилиб келган Пьер Жюли билан танишиб қолдик.

-- Парижда Бухоро ва Хиванинг 2500 йиллиги нишонланди, -- деди у. -- Шунда бу қадим шаҳарлар, уларнинг тарихи ҳақида эшитиб, юртингизга ҳавасим ошди. Келиб шуларни ўз кўзим билан кўришни ният қилдим. Мана, икки кундирки, Бухородаман, таъмир ишларининг кўлами мени лол қолдирди. Қадим шаҳар худди қайтадан тикланаётганга ўхшайди. Ўзининг қадрини билган халқгина ўтмишини, ўтган азизларини шундай эъзозлайди.

Бухородан қайтгач, қадим шаҳардаги мислсиз ўзгаришлар ҳақида гап очилганда ҳамқишлоқлар менга ишонқирамай қарашди. Шунда бир нарсани ҳис этдим: шундай одамлар борки, ўзи яшаб турган қишлоқда ҳеч бир ўзгариш бўлмаса, унга бутун дунёда ҳеч қандай ўзгариш йўқдек бўлиб туюлади. Шу маънода Президент Фармонидаги иккинчи банд бугун ҳар қачонгидан муҳимдир:

«Ёшларимиз онгига она-Ватанга, буюк аждодларимиз мероси ва халқимизнинг бугунги мисли кўрилмаган бунёдкорлик ишларига юксак эҳтиром туйғуларини сингдириш мақсадида уларни дунёни ҳайратга солган қадимий ёдгорликлар ва мустақиллик даврида бунёд этилган улкан иншоотлар, маърифат масканлари, юртимизнинг гўзал табиати билан мунтазам таништириб бориш учун махсус таништирув саёҳатлари ташкил этиш барча ҳокимлар зиммасига юклатилсин...»

Ўзбекистонда ҳар бир ҳаракат аслида келажакка қаратилган, маънавият ҳам, «Кадрлар тайёрлаш миллий дастури» ҳам, халқ хўжалигидаги ислоҳотлар ҳам, улуғвор қурилишлар ҳам...

Мақсад — ёшларнинг маънавий салоҳиятини ошириш.

«Мана, айрим мамлакатлар, -- деди Ислом Каримов. -- Қанчадан-қанча табиий маъданларга эга, лекин турмуш ўзига яраша, халқ ночор яшайди. Япония эса бунинг акси, гарчи маъданларга эга бўлмаса-да, ишлаб чиқараётган фавқулодда ноёб маҳсулотлари билан ер юзини ҳайратга солиб турибди. Демак, ҳаммаси ақлий, маънавий салоҳиятга боғлиқ!»

Зеро, инсоннинг қонида эзгулик ҳам, ёвузлик ҳам, муҳаббат ҳам, хиёнат ҳам ҳамиша ёнма-ён яшайди. Қайси бир сифатнинг балқиб юзага чиқиши муқаррар тарбияга боғлиқ. Тарбияни эса муҳит белгилайди. Муҳитни яратадиган жамиятдир. Демак, биз барча-барчаси фарзандларимиз учун қилинаётганини, уларнинг кўнглига мунавварлик, ҳаётига файз бағишлайдиган, яратувчилик салоҳиятини юзага чиқарадиган маънавий тарбия эканлигини ҳеч маҳал унутмаслигимиз керак.

Ғаффор ҲОТАМОВ.

Хоразм вилояти:

ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

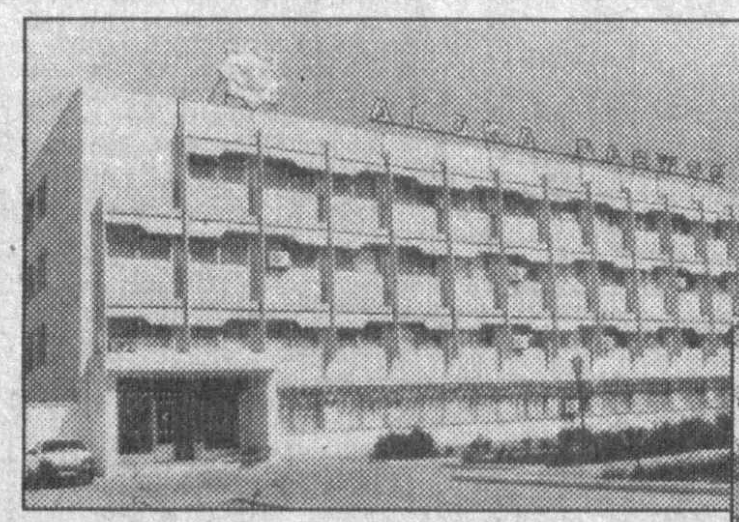

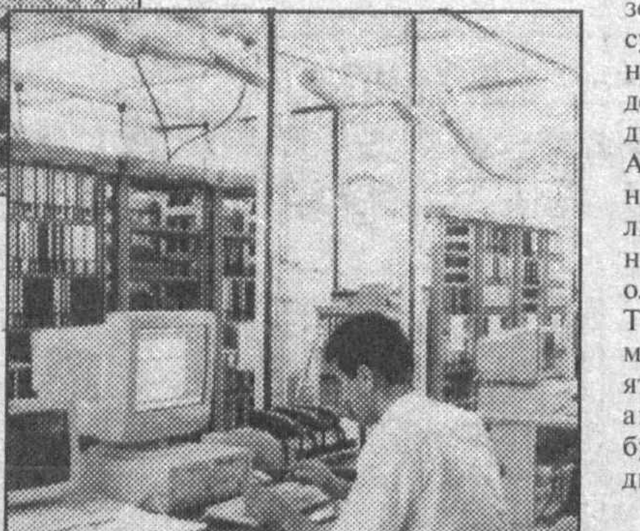

АЛЛО, БУ АМЕРИКАМИ?

Кечқурун ишдан қайтаётиб, курсдош дўстимни учратиб қолдим. Анчадан бери кўришмагандик, уйига таклиф қилди.

Талабалик йилларини эслаб, суҳбатни қизитиб ўтиргандик, хонага дўстимнинг онаси кириб келди. Мен билан сўрашгач, ўғлига деди:

-- Ўғлим, укангни соғиндим, сим қоқиб бер, ҳеч бўлмаса овозини эшитай.

Дўстимнинг укаси Америкада ўқишини билардим. У бир зумда Нью-Йорк билан боғланди.

Онахон ўтирган жойида уммон ортидаги фарзанди билан гаплашаркан, хаёлимдан бир фикр ўтди. Бешолти йил бурун қўшни вилоят билан гаплашиш ҳам муаммо эди. Ҳозир-чи? Ислоҳотлар самараси боис, мустақил мамлакатимизга хорижнинг илғор технологиялари кириб келяпти, қўшма корхоналар тузиляпти. Телекоммуникация соҳасида ҳам ижобий силжишлар юз бераётир. Бир йилдан буён Урганчда рақамли телефон станциялари учун ускуналар ишлаб чиқарадиган «Алоқа ДЭУ» ўзбек-корейс қўшма корхонаси фаолият кўрсатаётгани фикримизнинг далилидир.

«Тасис» шартномасига мувофиқ, Кореянинг «ДЭУ телеком ЛТД» компанияси технологик мосламаларни олиб келиши, ўзбек томони эса ишлаб чиқариш бинолари билан таъминлаши кўзда тутилган эди. Ҳозирги кунда барча қурилиш-монтаж ишлари тугалланиб, дастгоҳлар ўрнатилган. Рақамли автомат телефон станциялари (АТС)ни йиғиш ишлари аллақачон бошлаб юборилган. Яқинда эса бу ерда телефон аппаратларини ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.

«Алоқа-ДЭУ», бизнес-режа бўйича, 1997 йилда 200 мингта шундай аппарат ва яна шунча миқдорда рақамли АТС линиялари тайёрлаши керак. Жанубий кореялик ҳамкорлар томонидан ажратилган 20 миллион 524 минг АҚШ доллари миқдоридаги сармоя ҳисобига бугунгача корхонада 100 мингдан ортиқ АТС линиялари ишга туширилди.

Тайёрланаётган маҳсулотнинг 30 фоизи экспорт қилинаётган бўлса, қолган қисми республикамиздаги истеъмолчиларга етказиб берилмоқда. Хусусан, янги АТСлардан Фарғона водийси, Сирдарё вилояти ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси аҳолиси фойдаланаяпти. Ҳатто Қозоғистон ва Грузиядан ҳам буюртмалар тушган.

-- Мақсадимиз дунё бозорига рақобатбардош маҳсулот чиқариш, унинг таннархини пасайтиришдир, -- дейди қўшма корхона бош директори А. Бекназаров. -- Айни чоқда маҳсулот турини кўпайтириш учун республикамиздаги саноат корхоналари билан музокаралар олиб бораяпмиз. Масалан, Тошкентдаги «Реле ва автоматика» акциядорлик жамияти билан металл ва елим ашёлар ишлаб чиқариш бўйича шартнома имзоладик.

Бир сўз билан айтганда, корхона аҳли ҳозир қўшимча сармоялар олиб кириш, пировардида сифат жиҳатидан жаҳон андозаларига мос маҳсулот тайёрлаш ва уни тезроқ дунё бозорига олиб чиқиш ниятида меҳнат қилаяпти.

Озод РАЖАБОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Мамлакатимиз дон мустақиллигига эришишида хоразмлик ғаллакорларнинг ҳам муносиб улуши бор. Хонқа туманидаги «Хоразм» жамоа хўжалигининг Мадраҳим Олимов бошлиқ бригадаси аъзолари бу йил 88 гектар майдонга буғдой экиб, унинг ҳар гектаридан 60 центнердан ошириб ҳосил йиғиб олишди.

СУРАТДА: бригадир М. ОЛИМОВ.

ҚАТЪИЯТЛИ КИШИЛАР

Урганч тумани тадбиркорлари йиғини давом этарди. Маърузачи — Қоромон қишлоғи фермери Йўлдош Машарипов ўтган йилги ишларини таҳлил қилмоқда. У 16 гектар ерда деҳқончилик қилиб, 446 минг сўм соф фойда олибди. Рентабеллик даражаси салкам эллик фоизга етибди!

Ёнимда ўтирган иқтисодчи бош чайқади: «Йўғ-ей, шунчалик ҳам бўладими? Лоф ҳам эви билан-да!»

Кейин чўнтагидан ҳисоблаш машинасини чиқариб, маърузачи айтган рақамларни терди. Яна бош чайқади. Қайта ҳисоблади.

- Йўқ, гапи тўғри экан. Бу энг юқори кўрсаткич! Топганлари тўйларга ярасин...

Йўлдош Машариповни олтмишинчи йилларнинг ўрталарида Гурланнинг бир чеккасида - «Янгиобод» давлат хўжалиги ерларини ўзлаштириш бўйича қидирув ишлари олиб борилаётганида, сўнг Беговотқум ҳудудларини очилаётган кезларда чўлқуварлар билан чанг-тўзон оралаб юрганида учратганман. Тупроққалъа ерларига илк қадам қўйган бунёдкорлар ўртасида ҳам ақл-заковати, қатъиятлилиги билан ажралиб турарди. Энди эса...

Яқинда Йўлдош акани ахтариб топдим.

- Фермерлик муборак бўлсин, — қутладим уни.-Шунчалик катта ишни бошлабсиз-у, индамай юраверибсиз. Сиз ҳақингизда яхши гаплар эшитиб, кўп қувондик.

- Йўғ-ей, мақтайдиган нима иш қилибмиз ҳали?

Йўлдош аканинг йиллар ташвиши из қолдирган озғин чеҳраси хийла ёришди.

- Тўғри, эшитганингиздай, қариганда деҳқончилик қилиб ҳам кўрайлик, дедик.Фермер-деҳқон хўжалиги туздик. Бемалол, ишларимизни кўринг. Мана шу ерларда макон қилдик, иним,-деди у пиёлаларга чой қуяр экан. - Қишлоқдан хийла четда. Эл-элат, қўниқўшни йўқ. Етмишинчи йилларда бу жой Беговотқум барханларининг қоқ маркази бўлган.

- Қандай қилиб фермер бўлиб қолдингиз?

- Тўқсон тўртинчи йилнинг охирлари,фермер хўжаликлари шаклланаётган кезлар эди. Кечқурун ўғиллар,қизлар,куёвлар жамулжам бўлишганда, уларга кўпдан бери ўйлаб юрган ниятимни айтдим.Ҳамма фикримни маъқуллади.

Орадан кўп ўтмай, шу ердан 16 гектарлик қумлоқ,нотекис дала ажратиб берилди. Уни текислаб, атрофидан ариқ тортдик. Четдан трактор ёллаб, қишлоқдаги механизаторларни ҳашарга чорладик.

Ўша йили мавжуд майдонга карам,пиёз,помидор экилди.Ҳосил дуруст бўлди. Бу бизни руҳлантирди.

Тўқсон олтинчи йилнинг бошларида деҳқончиликдан келган даромадга битта ҳайдов, битта чопиқ трактори, сув чиқарадиган насос сотиб олдик. Техниканинг шарофати туфайли, шу йили 3 гектар ғаллазордан 28 центнердан хирмон уйилди, шолидан эса 55 центнердан ҳосил олинди. Бундан ташқари, 5 минг килограммдан ошиқ пиёз,помидор тайёрладик.

Шу тариқа ҳар гектар ернинг даромади ўртача 60 минг, шундан соф фойдаси 28 минг сўмни ташкил этди.

— Бу йилги режаларингиз...

— Инсон ҳамиша орзу-ҳавас,яхши ният билан яшайди, - деди фермер. - Ҳосилдорликни ҳам,даромадни ҳам ўтган йилдагидан 18-20 фоиз оширмоқчимиз.Яқинда Хитойдан ун ва шоли тегирмонларини келтирдик. Ўзимиз етиштирган маҳсулотни ўзимиз қайта ишламоқчимиз.

Буни ҳақиқий тадбиркорлик деса бўлади.

Султон НОДИРМАТОВ.

ИМКОНИЯТЛАР КАЛИТИ

Хўжалигимиз шоличиликка ихтисослаштирилган. Жорий йилда 2600 гектар ерга шоли, 800 гектар пахта, 300 гектарга бошқа турдаги экинлар экканмиз. Шолининг ҳар гектарига 1200-1500 килограммдан минерал ўғит бердик. Бу 15 минг тонналик шоли ҳосили етиштириш иконини берди. Уни нес-нобуд қилмай йиғиштириб олиш учун 40 та комбайн аллақачон тахт қилиб қўйилган. 800 гектардаги пахта ҳосилининг 30 фоизи ҳам машиналар ёрдамида териб олинади. Шу боис ҳозир Вазирлар Маҳкамасининг «1997 йилда пахта йиғим-теримини ташкилий равишда ўтказиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори асосида иш олиб бораяпмиз.

Хусусан, йиғим-терим иштирокчиларига маданий-маиший хизмат кўрсатиш, уларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш юзасидан тегишли тадбирларни ишлаб чиқдик.

Бундан ташқари, яқингинада хўжалигимиз ҳудудида янги новвойхона фойдаланишга топширилди. Эндиликда ғишт заводи қуришга тараддуд кўраяпмиз. Агар бу ният амалга ошса, юзлаб кишилар иш билан таъминланади ҳамда меҳнаткашларимизга арзон ғишт етказиб берамиз.

Муҳими, бугун халқимизнинг руҳи тетик, кайфияти кўтаринки, эртанги кунга ишончи катта. Инсон умид билан яшасагина ижобий натижаларга эришиши мумкин. Агар мендан «Мустақиллик сизга нима берди?» деб сўрашса, ҳеч иккиланмасдан «Эркин яшаш,меҳнат қилиш,ким учун ва нима учун ишлаётганимизни билиш имконини берди», деб баралла айтаман. Зеро, мустақиллик ҳам, эрк ҳам, иқтисодий ислоҳотлар ҳам — ҳаммаси инсон учун, унинг фаровонлиги учун йўналтирилган бизда.

Мадраҳим СОБИРОВ,
Хонқа туманидаги ал-Хоразмий номли жамоа хўжалиги бошқаруви раиси.

● *БАЙРАМ ШУКУҲИ*

Мамлакатимиз мустақиллигининг олти йиллигини жамоамиз билан тантанали нишонлаб, кўтаринки руҳда уйга қайтаётгандим. Пойтахт кўчалари байрам сайрига чиққан ҳамшаҳарлар билан гавжум. Чилонзорга Чорсу орқали йўл олдим. Бошига оппоқ рўмол ўраган, етмиш ёшлар нари-берисидаги онахон «Алоқа» бекатида автобус кутаётган экан. Унинг маҳтал бўлиб турганини кўриб, ўтиб кетолмадим. Равон йўлдан елиб бораётган «Тико»ни ўнглаб, онахонни таклиф қилдим. Ёнида тоғора кўтарган кўҳликкина келини ҳам бор экан. Онахон алқаб-алқаб, машинамга ўтирдилар.« Болажоним, бизни Шофайзига элтиб қўй», дедилар. Йўлга равона бўлдик.

ТИЛЛО АЯНИНГ ТИЛАКЛАРИ

-- Ойижон, -- деди келин, -- қанақа машинага минганингизни биласизми, бу ўзимизнинг «Тико»миз бўлади, қаранг-а, юришлари равон.

-- Вой, ўзим ўргилай, Каримов боламнинг машинаси шуми? Шундай кунларга етказганига шукур. Гулдай ёшлигимиз қўқонарава миниб ўтди-я! Келин бўлиб тушганим ҳеч эсдан чиқмайди. Қўқонаравада тушириб келишган. Шу ҳам катта мартаба эди бизга. Вой, ўзим ўргилай, машиналаридан. Барака топсин, илоҳим!

Кўзим йўлда-ю, онахоннинг ҳаракатларига қизиқаман. У дам машинанинг ўриндиқларини ушлаб кўради, дам ойнасига разм солади. Ҳур-ҳур шабада бошидаги оппоқ рўмолини елдиради.

-- Шопир болам, машинангни овози чиқмасаям илдам экан, ойнасини ёпиб қўйсак майлими, қулоғимга шамол тегяпти. Қариганда нозик бўлиб қоларкан киши. Худога минг қатла шукур!

Байрам тантаналари ҳақидаги фикрини билмоқчи бўлиб, онахонни гапга тутдим. Исмлари Тиллохон ая экан.

-- Нимасини айтасан, болам, икки кундирки, невараларим томдан тушмайди, мушакбозликни кўриб, бирам қийқиришади-ей, қувончлари оламжаҳон. Бугун ҳам бир маҳалла бўлиб боғга кетишган. Замонимиздан ўргилай, дориламон бўлди. Кўчалар равон, кечалари чароғон, осмонўпар бинолар, маҳаллаларимизнинг ободлигини айтмайсанми, тўйлар, маъракалар бирам файзли. Ҳамма нарса бадастир. Юртимиз тинч бўлсин. Ҳамма гап тинчликда. Кечаю кундуз юртбошимизни алқайман. Телевизорда гапирсалар, фарзандларимни, невараларимни атрофимга йиғиб, тинглаймиз. Юрт оғаси гапирганда мағзини чақинглар, дейман. Тошкентда, Самарқандда, Бухорода, Хивада, Фарғонада, қаерда бўлсалар, ободончилик, фаровонлик ҳақида гапирадилар. Омон бўлгур! Кенжа келиним ўқитувчи. Тунов куни хурсанд бўлиб газета кўтариб келди. Маоши ошган эмиш, баракасини берсин, меҳнатингни қадрлаганларни эл қадрласин, деб яна алқадим.

Донишмандлар келажак яхши бўлади, дейишдими, бўлади. Чунки уларнинг асоси бор. Оқсоқоллар бир нарсани билмасалар гапиришмайди. Байрам баҳона бир кўчага чиқиб қолдим-да, ўғлим! Худога шукур, жигарларим кўп, ҳаммасини куч-қувватим борида кўргим келади. Кўчага чиқиб, атрофга аланг-жаланг қарайман, танимайман. Шу ер ўзимизнинг «Алоқа»ми, дейман. Келиним кулади...

Ҳадемай, манзилга етиб келдик. Онахон кира ҳақини тўлаш ўйида чўнтак титкилай бошлади. Қадоқ қўлларига тикилдим. «Ойижон, бир дуо қилсангиз, шунинг ўзи кифоя» дедим. Онахон дуога қўл очдилар:

«Бисмиллоҳир раҳмонир роҳийм! Яратган эгам, ўзингга шукур, етказган кунларингга шукур, элу юртимиз ободлиги, осойишталиги жонкуярлари соғ бўлсинлар! Ўзингни ҳам бошинг омон бўлсин, келиним билан қўша қаригин, фарзандларингнинг ҳузурини кўр, тани-жонинг соғ бўлсин, омин..!»

Тиллохон ая машинадан тушишлари билан бир тўда болакайлар чуғурлашиб, уни ўраб олишди...

Ўктам МИРЗАЁР.

ДУНЁ ДАРАКЛАРИ

ҲУКУМАТНИНГ ҚАРОРИ

Албания ҳукумати мамлакатнинг аввалги Президенти Сали Береши даврида берилган барча дипломатик ва хорижга чиқиш учун хизмат паспортларини бекор қилди.

Тиранада мамлакат Бош вазири Фатос Нано баёнот бериб, ҳукуматнинг ушбу қарори сўнгги вақтларда давлат ишлари билан боғлиқ бўлмаган ҳолда хорижга чиқишнинг олдини олажагини маълум қилди. Унинг айтишича, хорижга чиқишга имкон берадиган ҳужжатларнинг назорати сусайганлиги туфайли кўпгина фуқаролар ундан тегишли мақсадларсиз фойдаланган.

ПРОКУРОРНИНГ ДИПЛОМАТИДА... КОКАИН

Сешанба куни Мексика ҳуқуқни муҳофаза қилиш идораси ходимлари Мехико халқаро аэропортида республика Бош прокуратурасининг 18 нафар ходимини ҳибсга олди.

Мамлакатнинг жануби-шарқидаги Чьяпас штатидан хизмат сафаридан қайтган прокуратура ходимлари кўрикдан ўтказилаётганда уларнинг юки ичида 75 килограмм кокаин борлиги аниқланди.

ЯПОНИЯ РАҲБАРИНИНГ БАЁНОТИ

Хитой-Япония муносабатларини янада мустаҳкамлаш нафақат Осиё-Тинч океани минтақаси учун, балки бутун жаҳонда тинчлик ва барқарорлик учун ўта муҳимдир.

Бу ҳақда Япония Бош вазири Рютаро Хасимото Токиода ХХРга сафари олдидан хитойлик журналистларга маълум қилди. Р. Хасимотонинг таъкидлашича, Пекинга сафари чоғида Хитой раҳбарлари Цзян Цзэмин ва Ли Пэн билан икки томонлама муносабатларни ривожлантириш юзасидан музокаралар ўтказади.

ЕХҲТ КУЗАТУВЧИЛАР ЖЎНАТДИ

Маълумки, 21 сентябрь куни Сербияда Президент ва парламент сайловлари ўтказиш кутилмоқда.

Шу боис, мамлакатда сайловолди компанияси бошланиб кетди. Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик ташкилоти ана шу тадбирнинг демократик ўтказилишини кузатиш мақсадида Сербияга ўзининг 40 нафар вакилини жўнатди, «Сайлов куни эса ЕХҲТнинг 150 нафар вакили иш олиб бориши режалаштирилган», дейилади ЕХҲТ тарқатган баёнотда.

СЎНГГИ ЙЎЛГА КУЗАТИЛДИ

6 сентябрь куни Парижда фожиали суратда ҳалок бўлган Британия маликаси Дианани дафн этиш маросими бўлиб ўтди.

Лондон кўчаларида бир неча миллион мотамсаро кишилар малика Дианани сўнгги йўлга кузатдилар. Британия матбуоти жозибали ва дилбар аёл Дианага бир халқнинг маликаси эмас, балки қалблар маликаси дея таъриф беришмоқда.

Диана ўз умрининг сўнгги йилларини хайрли иш -- СПИД билан хасталанганлар, бошпанасизлар муаммоси, пиёдаларга қарши ишлатиладиган миналарни тақиқлашга бағишлаган эди.

Республикамиз иқтисодиётининг барометри «равшанлик» белгиси томон изчил кўтарилиб бормоқда. Тошкентда жаҳонга таниқли «Oracle» (Редвурд-Шорс, Калифорния) корпорацияси ваколатхонасининг расмий очилиши бунинг яна бир далилидир. «Oracle» -- ахборот бошқарувини дастур ва хизматлар билан мустақил таъминловчи дунёдаги энг йирик уюшмадир.

«ORACLE» ЎЗБЕКИСТОН ИҚТИСОДИЁТИ РАВНАҚИНИ БАШОРАТ ЭТАДИ

Корпорация ваколатхонасининг очилиш маросимига АҚШнинг Ўзбекистон Республикасидаги элчиси жаноб Стенли Эскудеронинг ташрифи тўпланганларга алоҳида руҳ бағишлади. Ахборот технологияси бозорининг ушбу «паҳлавон»ини тақдим этар экан, элчи жаноблари ҳазиломуз оҳангда, сайёрамизнинг энг бой одами «Microsoft» компаниясининг соҳиби, америкалик Билл Гейтс ёлғиз бир кишидангина қўрқувга тушиши мумкин, у ҳам бўлса — «ORACLE»нинг вице-президенти Ларри Эриксондир,' деб лутф қилди.

1974 йили ташкил топган бу компания аъло сифатли компьютерлар технологияси баҳсида пешқадамлар сафига чиқиб олди. Бугун компаниянинг йиллик айланма маблағи 5,7 миллиард АҚШ долларини ташкил этади, унинг 28 минг нафарга яқин мутахассислари дунёнинг 100га яқин мамлкатида қизғин фаолият олиб бормоқда, корпорациянинг дастур маҳсулотлари эса 50 мингга яқин ташкилотнинг фаолиятига асос бўлаяпти. Citibank (США), Deutche Bank (ФРГ), Bank of Franse, Union Bank of Switzerland (Швейцария) каби молиявий оламнинг «наҳанг»лари, Германия, Канада, Франция, Австрия ва бошқа мамлакатларнинг Молия вазирликлари компания хизматларидан баҳраманд бўлмоқда. МДҲ ҳудудида, кўпгина давлатларни ўз ичига олган истиқболли минтақада ҳам «Oracle»га катта қизиқиш пайдо бўлди. Бу ерда кейинги уч йил давомида фирма маҳсулотларидан фойдаланаётган ташкилотлар сони 500дан ошди. Уларнинг орасида Россиянинг давлат думаси, Марказий банки, Федерал контрразведка хизмати, Ички ишлар вазирлиги, Солиқ ва Божхона қўмиталари бор. Беларусь Республикаси Ички ишлар вазирлиги, Қозоғистон Энергетика вазирлиги, «АвтоВАЗ» каби салмоқли ташкилотлар ҳам шулар жумласига киради. Компания бу ҳудуд бозорида мавқеини узлуксиз кенгайтириб боришга жиддий киришган.

Компания ўз дастурий маҳсулотлари билан Ўзбекистон бозорига тобора дадил кириб келаётганлиги ҳам диққатга лойиқдир. Ҳозирнинг ўзидаёқ компания бу ерда Ўзбекистон Марказий банки, Ички ишлар вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси каби анча йирик мижозларни орттиришга улгурди. Режалаштирилган хизматнинг бир қисми амалга ошди. Жумладан, республикада янги умумфуқаролик паспортларини тайёрлашда «Oracle» муносиб ҳамкорлик қилди. Бироқ компаниянинг Ўзбекистон, Туркманистон ва Тожикистон Республикаларидаги иш юритувчиси (менежери) Дилшод Мақсадхоновнинг фикрича, энг катта хизмат, бу, шаксубҳасиз, Марказий банк буюртмалари устидаги ишдир. Жаҳон андозаларига мос келадиган тўловнинг электрон ахборот тизими жорий этилганлиги банк фаолиятини ягона усулга ўтказиш, омонатчиларнинг жамғармалари дахлсизлигини кучайтириш ва банклараро ҳисоб-китоб тартибларини сезиларли даражада соддалаштириш имконини берди.

Мазкур корпорация Ўзбекистон минтақаларида шохобчаларини кенг ёйган маҳаллий тузилмалар, шунингдек, жойлардаги йирик ташкилотларнинг раҳбарлари билан ҳамкорлик муносабатларини ривожлантириб бораётир. Жумладан, корпорация ваколатхонасининг очилиш маросими муносабати билан ўтказилган матбуот конференциясида Фазлиддин Мирзаев раҳбарлигидаги «Ниҳол» республика илмий маркази ана шундай «субпудратчи»лардан бири сифатида тилга олинди. Бу ташкилот базасида корпорация амалга ошираётган лойиҳаларни техник жиҳатдан қўллаб-қувватловчи Марказ вужудга келтирилмоқда. Хуллас, тузилма етарли даражада содда усулда ташкил этилган ва бундай ҳол унинг муваффақиятини таъмин этмоқда. «Oracle» эса ўз фаолиятининг бу заминда равнақ топишига ишончи тўла комил. Корпорациянинг Европа, Яқин Шарқ ва Африка мамлакатлари бўйича вице-президенти Лесла Боннинг айтишига қараганда, Ўзбекистон сармояларни киритиш учун қулай муҳитга эга, бу ўлка иқтисодий ривожланиш йўлидан бормоқда, молиявий барқарорлиги билан ажралиб туради, унинг интеллектуал имкониятлари бой. Корпорация бу ерда астойдил ва узоқ муддатга иш юритишни режалаштирган. «Мамлакатингиз иқтисодига кўп минг сонли ўз бизнесмен дўстларимнинг сармояларини жалб этиш ниятидаман», -- деди биз билан суҳбат охирида Лесла Бонн.

Ш. БОЙБЕКОВ.

БОЖХОНА ҚОШИДА ЛАБОРАТОРИЯ

Наманган вилояти божхона бошқармаси қошида ташкил этилган лаборатория ходимлари вилоятта келтирилаётган ва вилоятдан ташқарига олиб кетилаётган товарларнинг сифатини, уларнинг халқаро андозаларга мос келишини текшириш билан шуғулланмоқда.

Лаборатория мутахассисларининг хулосаси яна шунинг учун ҳам муҳимки, ундириладиган бож миқдори кўп жиҳатдан айни шу хулосага боғлиқ бўлади. Чунки мижозлар орасида камроқ миқдорда бож тўлаш учун товарнинг халқаро белгисини пасайтириб кўрсатишга уриниш ҳоллари оз эмас. Лаборатория иш бошлаганидан буён бож сифатида маҳаллий бюджетга ўтказилган ажратмалар миқдори анча кўпайгани янги хизматнинг самарадорлигидан далолат беради.

Н. ХЎЖАЕВА,
ЎзА мухбири.

БЕМИННАТ ДАРОМАД МАНБАИ

"ЗАРБУЛОҚ-ИНВЕСТ"

Хусусийлаштириш инвестиция фонди 100 сўмлик акциялар чиқарди.
Уни Халқ банки, Турон банки барча бўлимларидан харид қилинг.
У белингизни бақувват, оилангизни бадавлат қилади.

Zarbuloq Invest

"ЗАРБУЛОҚ-ИНВЕСТ" ХИФ

"Ишонч-Дилер" бошқаруви.

ХАЛҚАРО "ҚИЗИЛ КРЕСТ" ТАШКИЛОТИНИНГ МИНТАҚАВИЙ БЎЛИМИ
МАРКАЗИЙ ОСИЁДАГИ БЕШ ДАВЛАТ ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИКЛАРИ БИЛАН ҲАМКОРЛИК ДАСТУРИ БЎЙИЧА
АССИСТЕНТ
ЛАВОЗИМИГА ИШГА ТАКЛИФ ЭТАДИ.

НОМЗОД:
- педагогика соҳасида чуқур билимларга (педагогик тажрибага) эга;
- олий маълумотли;
- ўзбек миллатига мансуб;
- рус ва ўзбек тилларини мукаммал ва инглиз тилини қониқарли эгаллаган;
- минтақа бўйлаб хизмат сафарларига чиқа оладиган;
- 25 ёшдан ёш бўлмаган
бўлиши керак.

Резюмеларни (рус ёки инглиз тилларида) 26 сентябргача: 700000, Тошкент, 1. "Асака" тор кўчаси, 8 (аввалги "Ульяновский переулок" кўчаси) манзили бўйича юборинг.

ЎЗБЕКИСТОН: КЎҲНА ДУНЁГА ЯНГИЧА НАЗАР

У жаҳон ижтимоий-сиёсий жараёнларида янги саҳифа очмоқда

МУҚАДДИМА

Мустақилликнинг олтинчи йилида яшаяпмиз. Ўтган муддат тарихан ниҳоятда қисқа бўлса-да, моҳиятан бир неча ўн йилликларга татийдиган, тарих саҳифаларида абадий қоладиган воқеаларга бой бўлди. Онг ва тафаккур билан боғлиқ бўлган, уни тубдан ўзгартириб юборган ҳодисалар юз берди. Бу бутун турмуш тарзимизни, воқеликка муносабатимизни, ҳаётнинг барча қирралари ва бутун ранг-баранглигини ўзига қамраб олган тарихий ҳодисадир.

XX асрнинг охири собиқ СССРнинг бутун ҳудудига ана шундай жўшқин ҳаётни бахш этди. Бироқ бу жўшқинлик иттифоқ таркибидан ажралиб чиққан турли мамлакатларда турли шаклларда ва ҳолатларда юз берди. Уларнинг бир қисмида саросималик ва таҳлика кундан-кунга кучайиб борса, бошқа бир қисмида қонли тўқнашувлар, жангу жадаллар, фуқаролар уруши тутунлари бурқсиган фожиалар тарзида вужудга келди.

Ўзбекистонда эса буларнинг барчасидан фарқли ўлароқ, истиқлолнинг дастлабки, таҳликали ва зиддиятли кунларидан бошлабоқ ҳар томонлама барқарорликка алоҳида эътибор берилди. Собиқ иттифоқ таркибида шаклланган иқтисодий ҳудуднинг пўлат занжирлари парчаланиб кетиб, ўзаро алоқалар бузилиб, халқ турмуши ниҳоятда ночорлик ва қашшоқлик тусини ола бошлаган бир пайтда ҳам, ички ва ташқи ғанимларимизнинг жазавалари тутиб, демократия ўйинларини авж олдирган пайтларда ҳам, яқин қўшни мамлакатлардаги тартибсизликлар туфайли Ўзбекистонни ҳам ўз юртлари сингари «бедарвоза» мамлакат сифатида тушунган кимсалар наркобизнес учун қулай макон деб билган вақтларда ҳам ўз таъсирини ўтказа олмади.

Дарҳақиқат, бугун биз муборак истиқлолнинг олтинчи йили нишонлаб, унинг ўша ҳаяжонли, эҳтиросли, фикрлар хилма-хиллиги ва қарама-қаршилиги кучайган, асаблар таранглашган, юраклар ҳаприққан, турли руҳий ва маънавий бўҳронлар авж олган кунларни катта севинч ва чуқур изтироб билан эслаймиз. Мамлакатда қонли тўқнашувларни, миллатлараро низоларни келтириб чиқариш ва ҳокимиятни эгаллаб олиш йўлидаги аллакимларнинг сарҳуш хаёллари ҳам, уларнинг тартибсиз ва мантиқсиз курашлари ҳам бугун кўз ўнгимизда яққол гавдаланади.

Мустақилликнинг олтинчи йилини нишонларканмиз, мамлакатда юз берган барча қийинчиликларни енгиб ўтган, ўз истиқлоли ва истиқболига қатъий ишонган, энг оғир кунларда ҳам ўз тақдирини ўзи яратишга азму қарор қилган, турли иғвогарликлару сафсатабозликларга берилмаган иймон-эътиқоди бутун халқимиз мислсиз иродасини, яратувчилик кучқудратини, бунёдкорлик иқтидорини кўрсата билди. Зотан, амалга оширилаётган кенг миқёсли ишлар, бутун мамлакатнинг қурилиш майдонига айланиб кетганлиги, ҳар бир қишлоқ, ҳар бир туманда ўтган етмиш йил мобайнида қилинмаган ишларнинг олти йилда бажарилганлиги ана шу халқ хоҳиш-иродасининг илоҳий қудратини кўрсатади.

Зотан, улуғ соҳибқирон Амир Темур бундан олти юз йил муқаддам «Қудратимизга шубҳангиз бўлса, биз қурган биноларга боқинг», деган эди. Бугун ўз истиқлолини ақл-идроки, заковати ва иймон-эътиқоди билан ҳимоя қилаётган халқ ана ўша улуғ аждодларнинг буюк ворислари эканлигига ишонмай иложимиз йўқ.

XX аср ниҳоясида ўзининг қаддини қайтадан тиклаётган, инсоният тараққиётида буюк силжишларга сабаб бўлган ва кейинги 130 йиллик мустамлакачиликдан сўнг ўз миллий давлатчилигини бутунлай янги тарихий шароитларда бутунлай қайтадан тиклаётган миллат сарҳисоб қилмоқда. Бугун у «XXI асрда Ўзбекистон тақдири қандай бўлади? Биз ўзимиздан келгуси аълодларга нималарни мерос қолдирамиз? XXI аср одамлари бизни қандай эслашади? Истиқлол тақдири, буюк тарихга эга бўлган Ватан келажаги қандай бўлади?», -- деган ғоят шукуҳли, айни пайтда ниҳоятда масъулиятли саволлар унинг бошида чарх урмоқда.

Омма орзу-умидини яхлит ҳолда, бутун кўлами билан тасаввур қилиб, халқ иродаси ва давлат сиёсатининг буюк муштараклигини назарда тутиб, мамлакатимиз Президенти Ислом Каримов ўзининг янги асарини **«Ўзбекистон XXI аср бўсағасида»** деб номлади. Муаллиф Ўзбекистоннинг янги аср остонасидаги бутун муаммолар кўламини, стратегик мақсадларини уч мўъжаз ибора билан ифодалайди: **хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари, тараққиёт кафолатлари.**

Муаллиф масалани қай тарзда қўйганлиги, муаммо моҳиятини очиш учун топган шакли асарнинг бутун кўламини, миқёси ва даражасини белгилайди. Чунончи, китобнинг биринчи қисми «Хавфсизликка таҳдид» деб аталади ва бизнинг тасаввуримизда ўрнашиб қолган ташқи дунё ҳужумлари, мамлакатлараро зўравонликлар, дунёга эгалик қилиш даъволари ва унга қурбон бўлиш фожиалари тўғрисида эмас, айни ўзимизга, фақат ўзимизгагина боғлиқ бўлган, кундалик турмушимизга ва ҳар биримизнинг хатти-ҳаракатимизга дахлдор бўлган масалалар тўғрисида фикр юритилди. Биз қуйида ана шу муаммоларнинг айримлари хусусида тўхталиб ўтамиз.

1. ДИНИЙ ЭКСТРЕМИЗМ ВА ФУНДАМЕНТАЛИЗМ

Маълумки, узоқ йиллар коммунистик мафкура «дин — афъюндир» деб, бизни бутун маънавий меросимиздан, жамики тарихий бойликларимиздан маҳрум этган эди. Айни ана шу коммунистик партия жазаваси тугиб, кичик халқларга ва миллий республикаларга мафкуравий тазйиқ ўтказаётган бир пайтда Ислом Каримов дин афъюн эмаслигини, аксинча, у миллий маданиятимизнинг бир бўлаги, мамлакатда сиёсий-маънавий ва миллатлараро барқарорликни сақлаб туришда муҳим омил эканлигини кўрсатиб берди. Шу йўл билан дин тараққиётига кенг йўл очиб берди. Мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган ўндан ортиқ дин ва мазҳабларнинг кенг ривожланишига айни ўша СССР ҳукмрон бўлган, коммунистик мафкура қилич яланғочлаб майдонга тушган бир пайтда пойдевор қўйилган эди. Диний ҳайитларни миллий байрам сифатида эълон қилиш, бир неча юзлаб кишиларни давлат назорати остида ва унинг бевосита ёрдами билан муқаддас ҳаж сафарларига юбориш, диний асарларни чоп этиш, олий ва ўрта диний ўқув юртларида ўқувчилар миқдорини кўпайтириш чоралари кўрилган эди.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримовнинг фикрича, дин маънавий ҳаётимизнинг бир бўлаги, турмуш тарзимиз ва анъаналаримизнинг муҳим қисмидир. Шунинг учун ҳам у: **«Кўҳна тарихимизнинг қайси даврини эсламайлик, дин ҳар доим одамларни ўз-ўзини идора этишга, яхши хислатларни кўпайтириб, ёмонларидан халос бўлишга чорлаган. Уни оғир синовларга бардош беришга, ёруғ кунларга интилиб яшашга даъват қилган, ишонтирган. Бундай даъват ўз навбатида одамларга кучқувват бағишлаган, иродасини мустаҳкам қилган, бир-бирига меҳру оқибатли қилган.**

Дин халқ маънавиятининг юксалишига катта ҳисса қўшиб келган экан, бугунги давлатчилигимиз ҳақида сўз юритганда, режалар тузганда динни, энг аввало, ҳам миллий, ҳам умуминсоний қадрият сифатида эътиборда тутишимиз керак», — дейди.

Муаллиф XX аср муаммолари, одамлар дунёқарашидаги жиддий ўзгаришлар ва унинг оқибатлари хусусида фикр юритар экан, ана шу юз йиллик охирида «Ислом уйғониши», «Қайта исломлашиш», «Ислом феномени» сингари бир қатор ибораларнинг пайдо бўлиш сабабларини излайди ва ўқувчи диққатини унинг оқибатлари нималарга олиб келиши мумкинлигига жалб этади.

Дарҳақиқат, айни ана шундай тушунчалар дунёнинг катта бир қисмини эгаллаб олган ислом дини, унинг тараққиёти, истиқболи ва жаҳон цивилизациясида тутган ўрни ва ролининг тобора кенгайиб бораётгани натижасида келиб чиққан, дейиш мумкин. Бу жараён инсоният тақдири, Ер шари истиқболи ва тараққиёти учун маълум бир таҳдид ва таҳликадан ҳам холи эмаслигига, унга ҳушёррок боқишга, тийракроқ назар билан қарашга даъват этади. Чунки ҳамма вақт соф исломий назария, ислом фалсафаси, шариати, унинг инсониятни комилликка даъват этувчи буюк таълимоти билан бирга, уни сохталаштирувчилар, ундан ўз шахсий манфаатлари йўлида фойдаланувчилар ҳам йўқ эмаслигини, айни ана шу салбий ҳодисалар жамият тараққиётида кутилмаган фожиаларни келтириб чиқариши мумкинлигини ҳаёт кўрсатмоқда. Ана шу ҳаётий ҳақиқат ва жаҳон ижтимоий-сиёсий жараёнларида ислом омилини ҳисобга олиб, Ислом Каримов **«афсуски, ҳозирги замон тарихида ана шу ўта кескин кўринишлар жиддий можароларни, зиддиятларни келтириб чиқаришни, барқарорлик ва хавфсизликка таҳдид солиши мумкинлиги инсониятни чўчитаяпти. Шундан дарак берувчи фикрлар анча-мунча тўпланиб қолган. Ўзбекистоннинг мустақиллигини мустаҳкамлаш, унинг хавфсизлигини таъминлаш зарурлиги нуқтаи назаридан қараганда, бу ҳодисалар бизда ҳам жиддий ташвиш туғдирмоқда»,** дейди.

Муаллиф тасаввуридаги диний тараққиёт ҳар қандай фанатизмдан холи, инсон тақдири ва олам бус-бутунлиги билан боғлиқ бўлган, мамлакат ички муаммоларига ҳам, дунёвий масалаларга ҳам илоҳий қувват, бекиёс ақл-идрок ва соғлом фикр билан ёндашишни тақозо этадиган, бунёдкорлик ва яратувчиликка даъват этадиган улкан фалсафадир. Зотан, худди ана шундай ёндашув, ана шундай дунёқараш, динни ана шундай англаш ва унга эътиқод қўйиш улуғ бобокалонимиз Баҳоуддин Нақшбанд таълимотининг мағзи бўлган «Дил ба ёру -- даст ба кор» деган таълимотига мос тушади. Айни ана шу ҳақиқат инсоннинг беқиёс иқтидорини, унинг кенг имкониятларини тобора ривожлантирадиган, такомиллаштирадиган, ўзининг келажагини яратишга чорлайдиган ниҳоятда оддий ва айни пайтда мўъжизавий даъват, илоҳий қудратдир.

Жамият тараққиётини издан чиқариш, унинг ривожланишига тўғаноқ бўлиш, аслини олганда, унчалик ҳам қийин иш эмас. Бунинг учун фанатизм таянчи бўлган хом хаёлларга озгина эрк бериш, ҳис-ҳаяжонларни жунбушга келтиришнинг ўзи кифоя. Сохта ақидапарастлик ҳаёт ҳақиқатини тан олмасликка, мавжуд ижтимоий-сиёсий жараёнларни юзаки баҳолашга йўл очиб беради. Натижада одамлар фикрлаш, ақлидрок билан иш тутиш ўрнига ортиқча ҳис-ҳаяжонга бериладилар. Турли даъватлару шиорлар билан майдонга чиқадилар. Буларнинг якуни жаҳолатнинг тантанаси, адолатнинг ҳалокати билан белгиланади.

Президент Ислом Каримов диннинг жамият тараққиётида тутган ўрни ва роли, диний фанатизм ва экстремизмнинг фожиона оқибатлари хусусида фикр юритар экан, унинг Ўзбекистон мустақиллигини таъминлаш йўлида эътибор бериш лозим бўлган еттита омилини кўрсатиб беради. Жумладан:

Биринчидан, ақидапарастликни ёйиш орқали мусулмонларнинг давлатнинг ислоҳчилик фаолиятига ишончини барбод қилиш, мамлакат ва халқ тақдирини белгилайдиган барқарорликни, фуқаролараро ва миллатлараро тотувликни бузиш йўлидаги хатти-ҳаракати кўзга ташланаётганини кўрсатади. Фанатизм ва экстремизм дунёвий давлатчилик тамойилларини тан олмайди. Ҳақиқий демократияни, унинг сиёсий ва маънавий аҳамиятини инкор этади. Кўпмиллатли ва кўпдинли жамиятда маънавий худбинлик орқали ўз мавқеини кўтаришга интилади, бошқа динларни камситиш ва инкор қилиш йўли билан халқ ҳаётини жар ёқасига олиб боради.

Иккинчидан, «Фундаменталистларнинг адолат ҳақидаги оломонбоп, жозибадор, аммо бақироқ ва асоссиз даъватларига кўр-кўрона эргашувчилар ўзгалар иродасининг қули бўлиб қолишини англашимиз лозим», дейди муаллиф. Дарҳақиқат, бу ҳайқириқ ва бақириқлар юзаки қараганда, одамларни ўзига жалб этади, уларнинг қалбида ҳаётга нисбатан норозиликни кучайтиради, руҳиятида парокандалик ва паришонлик, охироқибатда эса таркидунёчилик кайфиятини уйғотади. Инсоннинг қудрати, меҳнат қилиш ва яшаш иқтидори сусаяди. Хонанишин кайфият қуршовида қолади.

Қолаверса, аллақандай ҳайқириқлар ва шиорлар гирдобига тушиб қолган киши ўзини руҳан эркин ҳис қила олмайди. Шахс эркинлиги, унинг яшаш эрки ва бутун фикрий-маънавий озодлиги кўзга кўринмас тор чегаралар доирасида биқиниб қолади. Натижада ўша қобиқдан чиқа олмайди, бу кенг ва ранг-баранг оламни диққинафас хонадангина иборат деб билади ва ўша қобиқ доирасида фикрлайдиган бўлади. Ҳурфикрлилик, озод яшаш ва озод фикрлаш жозибасидан маҳрум бўлади. Натижада ўзи англамаган ҳолда кимларгадир муте бўлиб қолади. Тобелик уни бутунлай ўраб-чирмаб олади. Тараққиёт ана шу йўл билан тўхтатилади. Ҳаракатсиз, тушкун ва мўрт ҳаёт шаклланиб боради.

Учинчидан, ақидапарастлик ҳақиқий диндорлар ва сохта диндорлар ўртасидаги қарама-қаршиликни кучайтиради. Натижада бир мамлакат аҳолиси ўртасида бирбири билан келиша олмаслик иллатлари пайдо бўлади. Бу иллатлар озгина ҳис-ҳаяжон билан бойитилса, қонли тўқнашувларга айланиб кетиши ҳеч гап эмас. Бундай салбий ҳодисаларни ён-атрофимиздаги мусулмон мамлакатларда юз бераётган воқеалар мисолида яққол кўришимиз мумкин.

Тўртинчидан, яқин қўшни мусулмон давлатларда юз бераётган ҳодисалар бизни ҳушёрликка чақиради. Воқеалар ўз ҳаётимизга, ўз тақдиримизга ва келажагимизга жиддийроқ қарашимизни тақозо этмоқда. Биз ҳар қандай сохта шиорлар, баландпарвоз даъватлардан кўра кўпроқ ақл-идрокка, том маънодаги соғлом тафаккурга таяниб иш тутишимиз лозим. Ҳеч бўлмаганда **«Биз инсонни мукаррам қилиб яратдик»,** деган илоҳий даъватга муносиб ва ярашиқ хатти-ҳаракатимизни кўрсатмоғимиз даркор. Муаллиф тасаввуридаги Ўзбекистон истиқболи фақат ақлидрок тантанаси, соғлом фикр ва соғлом тафаккур ғалабасидир.

Бешинчидан, мамлакатимиз барқарорлигига таҳдид солаётган омиллардан яна бири номусулмон мамлакатлар аҳолисининг фикрини чалғитиш йўли билан Ўзбекистон ҳақидаги муносабатларини ўзгартиришдир. Буни муаллиф Ўзбекистон ҳукуматининг дунёвий давлат қуриш йўлидаги ислоҳчилик фаолиятини сохталаштиришда, жаҳоннинг энг соғлом фикрли сиёсатдонлари, йирик давлат ва жамоат арбоблари тан олаётган ҳамда жаҳон давлатчилиги тажрибасини бутунлай янги фикрлар билан бойитиб бораётган «Ўзбек модели»ни сохталаштиришга, обрўсизлантиришга интилишларда кўради. Бу сохта фалсафа ижодкорлари Ўзбекистонни баъзан даҳрийлар мамлакати қилиб кўрсатишса, баъзан «давлатни исломлаштиришнинг яширинча тарафдорлари» деб таъриф беришмоқда.

Олтинчидан, энг муҳим таҳдид эндигина ривожланиш йўлига чиқиб олаётган Ўзбекистон учун икки олам -- исломий цивилизация ва исломий бўлмаган цивилизация ўртасидаги зиддиятни кучайтиришдан иборат. Бу зиддият табиий равишда инсон руҳияти ва унинг оламга муносабатидан тортиб, жаҳон тараққиётини белгилаб турган дунёвий сиёсатнинг икки муҳим қутбидир. Зотан, ана шу ҳар икки қутб умуминсоний қадриятлар, Ер шари тақдири ва жаҳон цивилизацияси манфаатлари нуқтаи назаридан бир-бирига яқинлашса, бир-бирига кўмаклашса инсоннинг қайси дин ва мазҳабга мансублигидан қатъий назар, унинг «мукаррам»лиги таъминланган ҳаёти, яшаш ҳуқуқи кафолатланган бўлади.

Бундай ҳодиса Ўзбекистон сингари ёш мустақил мамлакатлар ўзининг стратегик мақсадларини белгилаб олишда муҳим босқич ҳисобланади. Дарҳақиқат, бу, айниқса, ўндан ортиқ диний конфессиялар фаолият кўрсатаётган, 130 дан ортиқ миллат ва элат яшаётган Ўзбекистон тараққиёти учун катта аҳамиятга эга.

Еттинчидан, хавфсизликка таҳдид Ўзбекистон ҳукуматининг дунёвий тараққиёт, туб ислоҳотлар, жамиятни бутунлай янгилаш ва диний эътиқод ҳамда фундаментализмга бўлган муносабатини сохталаштиришдан иборатдир. Бу дунёнинг турли минтақаларидан туриб тўғридан-тўғри Ўзбекистонга ғоявий хуруж қилиш, унинг дунёдаги кўпдан-кўп шериклари ишончини барбод этиш, шу йўл билан Ўзбекистон миллий тараққиётига тўғаноқ бўлиш орзу-истагида дунёга келган.

Президент Ислом Каримов диннинг жамият тараққиётида тутган ўрни ва роли хусусида батафсил тўхталар экан, у фундаментализм иллатларини ўзига хос тарзда таҳлил этади ва айтиш мумкинки, ҳозиргача ҳеч қайси минбарда айтилмаган хулосаларини ўртага ташлайди. Янги дунёнинг бутунлай янги иллатларини, уни фожиаларга олиб келиши мумкин бўлган омилларини чуқур идрок этади ва асосли тарзда ифодалайди.

2. ДЕМОКРАТИЯ — УМУМИНСОНИЙ ҚАДРИЯТЛАР МАЖМУАСИ

XX аср инсоният тарихида жуда катта ҳодисаларни келтириб чиқаргани билан алоҳида ўрин эгалламоқда. XXI аср жаҳон сиёсатида янги даврни -- юксак маънавиятга таянган, ақл-идрокка суянган, энг чигал муаммоларни ҳал этишда ҳам тафаккур куч-қудратини кўрсатиш даврини бошлаб бермоқда.

Тарих нуқтаи назаридан қараганда, куни кеча мустақилликка эришган Ўзбекистон икки аср оралиғида серташвиш ва муаммолар қуршовида қолган эски дунёга янгича тафаккур, воқеа-ҳодисаларга янгича ёндашиш, аниқроқ қилиб айтганда, шарқона донишмандлик ва шарқона муносабатлар устунлигини кўрсатиб, ўзлигини намоён этмоқда.

Дарҳақиқат, тарихан ниҳоятда қисқа даврда -- олти йил муддатда Ўзбекистон жаҳон ҳамжамиятида ўз ўрни ва ўз нуфузига эга бўлди. Дунё муаммоларини ҳал этишда «Ўзбек модели» вужудга келди.

Ўзбекистон ҳукумати, хусусан, Президент Ислом Каримов эски дунёнинг янгидан-янги муаммоларини бутунлай янги назар билан ўрганади. Унинг ўзи шахс сифатида жаҳон сиёсий майдонида мутлоқ янги ҳодиса бўлгани учун ҳам дунё можароларини янгича тафаккур билан идрок қилиш, уни янгича тушуниш, бутунлай янги йўналишларга буриб юбориш йўлини тутди. Худди шундай ёндашув Президент Ислом Каримовнинг жаҳон сиёсатидаги ўзига хос йўлини, ўзбек миллий давлатчилигининг нодир хусусиятларини, қолаверса, дунёвий муаммоларни ҳал этишда ва инсоният тақдирини белгилашда ўзбек моделининг тобора шаклланиб бораётганини кўрсатади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1995 йил 23 февралда бўлиб ўтган биринчи чақириқ биринчи сессиясида Президент Ислом Каримов мамлакатда демократик жараёнларни чуқурлаштириш, инсон ҳуқуқларини кафолатлаш, энг инсонпарвар, адолатли фуқаролик жамиятини шакллантириш хусусида гапирар экан, **«Ўзбекистон XXI аср остонасида»** дастурини ишлаб чиқиш зарурияти ҳақида алоҳида тўхталган эди. Орадан кўп ўтмай, ана шу кенг тармоқли дастур Президентнинг ўз ташаббуси билан яратилди. Бугун қўлимизга теккан **«Ўзбекистон XXI аср бўсағасида»** деб номланган йирик илмий, назарий, таҳлилий асар Ўзбекистон давлат сиёсатининг бош дастури сифатида дунёга келди.

Муаллиф демократик жараёнларни чуқурлаштириш, фуқаролик жамияти асосларини шакллантириш хусусида гапирар экан, дунё муаммоларини, дунё тажрибаларини, инсоният тараққиёти даврида тўпланган ижобий хулосаларни чуқур ўрганади ва унга ўзига хос баҳо беради. Жумладан, у бутун жаҳон сиёсатида ҳар қандай зўравонлик ва куч ишлатишдан, ҳар қандай қурол-яроғ ва тазйиқлардан устун келадиган тафаккур, дунёга келаётганини, энди ёқавайронлик, портлатиш ва қирғинбарот келтиришлар ибтидоий ҳодиса эканлигини, «зўр бўлсанг ўзингни ақлинг билан кўрсат» қабилида иш тутиш вақти келганлигини бошқалардан кўра тезроқ англади, бошқалардан кўра чуқурроқ тушунди. Энди борган сари очиқлик, юзма-юз туриб фикрлашиш, муаммоларни музокаралар йўли билан ҳал этиш ва ана шу аёвсиз музокаралар пайтида соғлом ақл-идрок тантанасига эришиш зарурлигини кўрсатиб бермоқда.

Президент Ислом Каримов мазкур китобида мустамлакачилик ва ирқий камситишликнинг йўқ қилинганлиги, социалистик ва коммунистик мафкуранинг зўравонлик даъволари барбод этилганлиги, жаҳон харитасида янги мустақил давлатларнинг пайдо бўлганлиги, минтақалараро муносабатларда мувозанатнинг ўзгариб кетганлиги, аниқроқ қилиб айтганда, жаҳон тараққиётида Осиё қитъаси мамлакатлари ролининг ошиб бораётганлиги XXI аср ижтимоий-сиёсий жараёнларининг ўзгариб боришига сабаб бўлишини чуқур таҳлил этади.

Муаллиф назарида, демократик тараққиётнинг турли қадриятлари, тамойиллари ва меъёрлари такомиллашиб, бир-бирини бойитиб, оммабоп тус олмоқда. Энди ана шу қадриятлар ер юзининг турли мамлакатларида турли халқлар ва миллатларнинг ягона, умуминсоний, умумбашарий қадриятларига айланмоқда. Зотан, инсон ер юзининг қайси бурчагида бўлмасин, у, энг аввало, инсонлигини тушунмоғи, инсон каби яшамоғи даркор. Ўзбекистон сиёсати назарида жаҳон тараққиёти ана шунга асосланмоғи лозим.

Муаллиф демократик жараёнларни чуқурлаштириш, фуқаролик жамиятини шакллантириш борасида фикр юритар экан, қуйидагиларни муҳим омил сифатида кўрсатиб беради.

Биринчидан, муаллиф тасаввурида, **«Фуқаролик жамияти -- ижтимоий макон. Бу маконда қонун устувор бўлиб, у инсоннинг ўз-ўзини камол топтиришига монеълик қилмайди, аксинча ёрдам беради».** Демак, жамиятда, энг аввало, қонун устувор бўлиши, барчанинг қонун олдида тенглигини таъминлаш муҳим аҳамиятга эга. Ана шунда фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари тўла таъмин этилишига имкон яратилади. Ҳар қандай камситишларга йўл қўйилмайди ва инсон ҳаёти тўла кафолатланади.

Демократия — сиёсий ва ҳуқуқий ҳодисагина эмас, айни пайтда у юксак маънавият, бой маданият, шахс камолоти билан боғлиқ бўлган, ҳар бир фуқаро маънавий-ахлоқий ва руҳий ҳолатини белгилайдиган олий қадрият. Муаллиф демократик жараёнларни чуқурлаштириш хусусида гапирар экан, демократия эркинликларини, жамият маънавий қиёфасини ва шахс озодлигини ана шундай яхлит ҳолда, бир бутун жонли организм шаклида тасаввур этади.

Иккинчидан, демократияни чуқурлаштириш омилларидан бири сифатида кўппартиявийлик ҳақида алоҳида тўхталади ва ўз фикрини аниқ, лўнда қилиб ўртага ташлайди. Ҳеч қачон партиялар сони демократия кўламини, миқёсини, даражасини ва қадриятларини белгилай олмаслигини кўрсатиб беради. Турли ижтимоий гуруҳлар манфаатини ҳимоя қила оладиган турли партиялар ва бошқа жамоат ташкилотлари ўз фаолият доирасидагина ўз аъзолари манфаатини ҳимоя қилиши мумкин, холос. Бироқ умумий манфаат -- халқ, жамият, мамлакат манфаати сингари энг олий ва энг қимматли эҳтиёжлар ҳам борки, бу барча сиёсий партияларнинг умумий йиғиндисидан, турли ва хилма-хил қарашларнинг уйғунлигидан келиб чиқади. То ана шунга эришилмас экан, демократия шунчаки русумга айланиб қолаверади. Ана шундай нуқтаи назардан, **«Партияларнинг пайдо бўлиши, уларнинг сони, дастури, йўл-йўриқлари ўзига хослиги ва ҳоказолар эса ижтимоий манфаатлар йиғиндиси ва жамланиши орқали табиий йўл билан белгиланмоғи керак. Сиёсий партиялар мавжуд бўлишининг асосий ва бирдан-бир принципи давлатнинг конституциявий меъёрларини ҳурмат қилиш ва уларга риоя этишдан иборат бўлмоғи лозим»,** -- дейди муаллиф И. Каримов.

Учинчидан, мухолифат ҳақида. Муаллиф тассаввурида мухолифатнинг мавжудлиги демократик жамият учун зарурий ҳодиса ва нормал ҳолатдир. Бироқ бу шахсий манфаатлар заминидан униб чиққан, ўз орзу-умидларига эришиш учун интилган ёки жамиятнинг орзу қилинган амалларидан маҳрум этилган бир ҳовуч норози, нолинчоқ шахсларидан иборат бўлган аламзадалар «армия»си эмас, аксинча, ташкилий жиҳатдан расмийлашган, ҳуқуқий мақомга эга бўлган, Конституция ва амалдаги қонунларга бўйсуниб яшашни турмуш тарзига айлантирган, ўз хатти-ҳаракати билан давлат ва жамиятдаги барқарорликка масъул бўлган юксак даражадаги сиёсий маданият кўригидир.

Ҳақиқий мухолифат том маънода давлат ва жамият тараққиётига ёрдам берадиган, ҳукумат фаолиятининг такомиллашишига кўмаклашадиган, конструктив, илмий ва амалий жиҳатдан асосли бўлган, ҳаётий жиҳатдан халқ томонидан маъқулланган хулосалар билан яшайди. Бошқача бўлиши мумкин эмас.

Тўртинчидан, жамоатчилик фикрининг қай даражадалигини билиш, уни шакллантириш ва такомиллаштириш, жамият ва шахс давлат ва фуқаро ўртасидаги муносабатларини чуқурлаштириш катта аҳамиятга эга. Бунда оммавий ахборот воситалари ролини ошириш зарур. Айниқса, ўтиш даврида, туб ислоҳотлар амалга оширилаётган бир пайтда турли тоифа, савия ва дунёқарашга эга бўлган халқ фикрини бир нуқтага жамлаш, уни асосий йўналишга буриб туриш ислоҳотлар тақдирини ҳал қиладиган энг муҳим омиллардан биридир. Шунинг учун ҳам унинг жамиятда тутган ўрни ва ролини аниқлаш, «тўртинчи ҳокимият» даражасига кўтариш зарурдир.

Демократияга ҳаддан ташқари ружу қўйиш, унга ортиқча эрк бериш жамиятни анархияга олиб келади. Демократик анархиянинг олдини олиш учун кучли давлат керак. Бунинг учун эса ҳокимиятнинг барча тармоқларини кучайтириш лозим. Чунончи, кучли ижро ҳокимияти, кучли суд ҳокимияти ва кучли қонунчилик ҳокимиятини йўлга қўйиш керак.

Масаланинг иккинчи томони ҳам бор. Аҳоли дунёқарашини, унинг маънавий-руҳий эҳтиёжларини ҳамда жамият сиёсий қатлами имкониятларини ҳисобга олмасдан, демократияни зўрлаб жорий этиш демократик диктатурага олиб келади. Табиийки, демократик диктатура, демократик тоталитаризм демократик тамойилларнинг умуминсоний қадриятларга дахлдор бўлган мезонлари мазмунини пасайтиради. Унга монелик қилади.

Агар сиёсат ҳақиқий халқчиллик, барқарорлик, миллий қадриятларга дахлдорлик касб этса, ўзўзидан табиий равишда демократик шакл ва мазмунга эга бўлади. Бундай сиёсат халқ тақдирини, турмуши ва келажагини кафолатлаган, унинг яшаш эрки ва бутун озодлигини, таъминлаган бўлади. Зотан, унинг замирида соф умуминсоний қадриятлар ва шахс баркамол турмуш тарзининг тўла кафолати мавжуддир.

Таниқли давлат ва сиёсат арбоби Черчель демократияни ҳокимият бошқарувининг энг яроқсиз шакли, лекин инсоният ҳозирча унинг мақбулроқ шаклини топа олганича йўқ, деб айтган эди.

Сиёсатшуносларнинг айримлари буни парадокс сифатида тушунишади. Бироқ, демократиянинг бундай черчелча талқинининг ҳам мантиғи бор.

Аслида эса демократиядан келиб чиқадиган таҳдид, Президент Ислом Каримовнинг фикрича, XXI асрда демократия қандай шаклда бўлади? У XXI асрда яшайдими ёки умуминсоний қадриятлар билан уйғунлашиб, унга сингиб кетадими? -- деган саволларга жавоб излаганда аниқроқ кўзга ташланади.

Халқимизда «Қарс икки қўлдан чиқади», деган нақл бор. Ёки одатда икки ва ундан кўп ғоялар мавжуд жойдагина ўзаро кураш, фикрлар хилма-хиллиги ва қарама-қаршилиги юз беради. Дейлик, ер юзидан социализмнинг емирилиши билан капитализм ўз қийматини йўқотди. У умрини ўтаб бўлган, эски мафкурага айланиб қолди. Икки қарама-қарши томоннинг бири йўқолса, иккинчи томон ўз моҳиятини йўқотиши табиий ҳодиса. Ана шу мантиқдан келиб чиқиб ҳам айтиш мумкинки, ҳозир ҳеч қандай «изм»ларнинг қиймати қолмади.

Хўш, тоталитаризм ҳам, диктатура ҳам бутунлай барбод этилгач, инсон озодлиги ва яшаш эрки тўла таъмин этилгач, у қонунлар билан кафолатлангач, демократияга эҳтиёж қоладими? Демократия бундай шароитда одамларнинг ҳам, жамиятнинг ҳам қон-қонига сингиб кетган бўлади-ку? Ана шу хулосалардан келиб чиқиб айтиш мумкинки, демократия — бу умуминсоний қадриятлар тантанасининг остонасидир!

Агар японлардан «Нимага сизларда демократия ҳақида мунозаралар йўқ» деб сўрасангиз, улар «Биз нормал яшаяпмиз. Бу демократия эмасми?», -- дейишади. Чунки улар учун демократия кундалик ҳаётнинг оддий хусусиятига айланиб қолган.

АҚШда эса демократия миллий, анъанавий рамзга айланган. Бу ҳақдаги мунозаралар тор илмий доиралардагина дунёнинг бошқа минтақалари билан қиёсий тарзда ўрганилади, холос.

Шундай ҳаётий ҳақиқат борки, фақат тоза ҳавога муҳтож одамгина тоза ҳаво етишмаслигини муаммо қилиб кўтаради. Оламга жар солади. Ўзига ўхшаган одамлар орасидагина мунозаралар, асабий тортишувлар авж олади. Унга етишгач, кишини ҳайратга солувчи осойишталик пайдо бўлади ва у кундалик турмушнинг оддий ҳолатига айланиб қолади.

Эскича фикр юритиш, эскича тафаккур тарзи ҳамма вақт янгиликнинг йўлини тўсади, унга ғов бўлади. Президент Ислом Каримов **«Эски сарқитлардан жудо бўлиш дунёқарашлар, психологиялар, турли даъволар ўртасидаги кўзга кўринмайдиган, лекин тинкани қуритадиган курашлар билан бирга бормоқда. Ҳаётнинг ўзи ана шу дунёқарашлар, психологиялар, даъволар орасидан ўтишга мажбур қилмоқда»,** -- дейди. Дарҳақиқат, бугун Ўзбекистон ана шундай мураккаб, зиддиятли курашлари орқали янги асрга қадам қўймоқда. Бу курашлар қанчалик қийин бўлмасин, эскича тафаккурни синдириш, янгиликни қабул қилиш қанчалик машаққатли бўлмасин, айни пайтда у миллионлаб кишиларни ўзига эргаштириб келажакка қатъий ишонч билан қарашга ундамоқда.

Жамиятни бир ҳолатдан иккинчи ҳолатга ўтказишдек туб ислоҳотлар ҳеч қачон осон кечмаган. Ана шундай тарихий жараёнларда Ўзбекистонда демократик жараёнларни чуқурлаштириш ва жаҳон тажрибасини бойитишда янги «Ўзбек модели» вужудга келмоқда. Мазкур асарнинг қадрияти ана шу билан ўлчанади.

3. МАҲАЛЛИЙЧИЛИК, УРУҒ-АЙМОҚЧИЛИК — МИЛЛИЙ РАВНАҚ ДУШМАНИ

Маълумки, уруғ-аймоқчилик Шарқ халқларининг маънавий қадриятларидан бири ҳисобланади. Оила бошлиғи ўз фарзандлари, уруғ-аймоқлари хатти-ҳаракатини назорат қилиб туради. У ўзининг нуфузи, дунёқараши ва уруғлари ўртасидаги мавқеи билан алоҳида ажралиб туради. У оқсоқол сифатида ака-укалар, қариндош-уруғлар ўртасидаги муносабатларнинг чуқурлашиб боришига, ўзаро ёрдам, ҳамжиҳатлик ва ҳамфикрлик барқарор бўлишига даъват этиб туради.

Қариндош-уруғчилик — бу бевосита маълум бир авлодга мансуб бўлган кишиларнинг ғоявий, маънавий бирлигидир. Маълум бир авлодга мансуб кишилар алоҳидаалоҳида яшасалар-да, умумий манфаат йўлида бирлашиб кетадилар. Бир-бирларини қўллаб-қувватлайдилар. Бунинг ижобий томонлари ўзаро меҳр-муҳаббатнинг кучлилигида, бир-бирига садоқатли ва оқибатли бўлишда кўринади.

Бироқ мамлакат туб ислоҳотларни бошдан кечираётган, жамият бутунлай янги шакл ва янги мазмун касб этаётган бир пайтда баъзан ана шу ижобий фазилатларнинг салбий мазмуни ҳам пайдо бўлиб қолади.

Муаллиф мамлакатимизнинг олис истиқболи, унинг тақдири хусусида ўйлар экан, қариндошуруғчилик ва маҳаллийчилик ҳодисасига алоҳида эътибор билан қарайди. Буни у қуйидаги икки ҳодисада изоҳлайди.

Биринчидан, уруғ-аймоқчиликнинг мамлакат тараққиётида тутган ўрни, унинг роли ижобий ҳодиса сифатида тараққиёт мезони бўлиб хизмат қилишдир. Бошқа томондан эса унинг худбинлик, шахсий манфаат, алоҳида гуруҳларнинг фаровонлик даражаси билан боғлиқ бўлган жиҳатларидир. Бу, айтиш мумкинки, айни мамлакат тараққиётига, миллий равнаққа таҳдид соладиган кучли руҳий-маънавий ҳодисадир.

Иккинчидан, уруғ-аймоқчилик манфаатлари доираси кенгайган сари у энди бир авлод доирасидан чиқиб, маълум бир ҳудуд чегараларини қамраб олади. Яъни маҳаллийчилик шаклига киради.

Маҳаллийчилик ҳеч бир замонда катта манфаат келтирган эмас. У, албатта, қайси бир даражадан ўзига тегишли бўлган ҳудуд тараққиётига, унинг фаровонлигига янгидан-янги имкониятлар яратади. Бироқ, бу ана шу имкониятларнинг яратилишига замин яратган, унга ёрдам берган шахснинг маънавий қашшоқлигидан, «ўзим бўлай», «ўзимники бўлсин» қабилида иш тутишидан далолат беради. Бундан табиий равишда жамият жиддий зарар кўради.

Муаллиф маҳаллийчилик ва уруғ-аймоқчилик хусусида фикр юритар экан, **«қариндош-уруғчилик, ҳудудий ёки этник принциплар асосида давлат тузилмаларида ёки бошқа тузилмаларда тор гуруҳчилик манфаатлари билан иш кўрадиган, айнан шу манфаатларни биринчи ўринга қўядиган уюшмалар (кўпинча норасмий уюшмалар) умумий ишга, умумдавлат, умумхалқ манфаатларига зарар келтирган ҳолда шаклланиб, ўз мақсадларига эришиш учун аъзоларини мавжуд давлат, ҳокимият ва бошқа поғоналарда юқори кўтаришга ҳаракат қилар экан, бу ҳол хавфли бўлиб қолади. Ана шундай жамиятнинг барқарорлиги ва хавфсизлигига реал таҳдид солувчи маҳаллийчилик ва уруғаймоқчилик ҳақида гапиришга тўғри келади»,** -- дейди.

Маҳаллийчилик ва уруғ-аймоқчилик инсоният тарихида машъум иллат сифатида алоҳида ўрин тутади. У турли минтақаларда турли халқлар ҳаётини бир-бирига ўхшамаган, аммо мазмунан бир хил бўлган фожиаларга олиб келган. Уруғ-аймоқчилик энг ривожланган мамлакатларда ҳам, эндигина тараққиёт йўлига чиқиб олган давлатларда ҳам ўзининг таҳдид ва таҳликаси билан алоҳида мавқега эга бўлган. Дарҳақиқат, уруғаймоқчилик миллий равнақ душмани сифатида у ҳамиша кенг миқёсли тараққиёт йўлига ғов бўлган. Бир ҳовуч қариндошуруғлар манфаатига ашаддий худбинлик ва ашаддий очкўзлик иллатлари билан хизмат қилган. Президент И. Каримов маҳаллийчилик ва уруғ-аймоқчилик иллатларини миллий равнаққа таҳдид солувчи кучли руҳий-маънавий ҳодиса сифатида биринчи марта жаҳон бошқарув тажрибасига ва сиёсати доирасига олиб кирмоқда. Дарҳақиқат, бу миллатни ич-ичидан кемирадиган, ич-ичидан зил кетказадиган, бир қарашда майда бўлиб туюлган, аммо аста-секинлик билан бутун мамлакатни ҳам, халқни ҳам хонавайрон қиладиган ҳодиса эканлигини эндигина пайқай бошладик.

Ўзбек адибларидан бири Абдулла Қаҳҳор адабиётнинг кучини атомга қиёслаган эди. Албатта, у адабиётнинг маънавий қудратини, инсоннинг беқиёс имкониятларини уйғотувчи, кенгайтирувчи, яхшилик ва эзгуликка даъват этувчи қудратли восита эканлигини назарда тутган эди. Бугун биз **«Ўзбекистон XXI аср бўсағасида»** китобини варақлар эканмиз, маҳаллийчилик ва уруғаймоқчилик иллатлари келтирадиган талофатлар энг замонавий қудратли қурол-яроғлар келтириши мумкин бўлган фожиалардан юз чандон, минг чандон оғир эканлигини ҳис қиламиз ва англаймиз.

Дунёда миллатнинг ўзини ўзи кемиришидан, ўзини ўзи ғажиб, хонавайрон қилишидан кўра оғирроқ таҳдид йўқ. Миллатнинг ўз-ўзини қурбон қилиш каби фожиали таҳликага ҳеч нарса тенг келмайди. Буни бир қатор мамлакатлар мисолида, жумладан, Афғонистон, айрим Африка мамлакатлари -- Замбия, Зимбабве, ҳамдўстлик мамлакатларидан Тожикистон, Россия Федерацияси сингари мамлакатларда айрим гуруҳлар манфаатларининг давлат миқёсига чиқиб олганлиги, умумий мамлакат сиёсий ва иқтисодий имкониятларининг бир гуруҳ одамлар учун қурбон қилинаётганлиги фикримизнинг ёрқин далилидир.

Азалдан Шарқда юксак маънавийлик, комиллик ва етуклик ҳамма нарсадан юқори қўйилган ва қадрланган. Жумладан, маҳаллийчилик ва уруғ-аймоқчилик ҳам бошқа иллатлар сингари ана шу юксак инсоний фазилатларнинг душмани сифатида баҳоланган.

Муаллиф маҳаллийчилик ва уруғ-аймоқчилик иллатлари хусусида фикр юритар экан, ана шу ҳодисанинг давлат ва жамият барқарорлигига, унинг хавфсизлигига келтирадиган таҳдидлари нималардан иборат эканлигини жуда чуқур таҳлил этади ва шундай хулосага келади: **«...Маҳаллийчилик тамойилларининг кучайиши минтақаларнинг ўзини ўзи чегаралаб қўйишига, таркиб топган хўжалик алоқалари тизимининг кучсизланиши ва парчаланишига, бинобарин, минтақанинг иқтисодий жиҳатдан таназзулга юз тутишига олиб келиши мумкин. Бу эса умумдавлат иқтисодиётига зарар келтириши муқаррар. Кўпинча бу ҳол давлат ичида марказдан қочувчи кучларнинг пайдо бўлиши ва жадал ривожланиши билан бирга юз беради».**

Муаллиф уруғ-аймоқчилик ва маҳаллийчилик келтириб чиқариши мумкин бўлган фожиалар, унинг жамият тараққиётига, хавфсизлик ва барқарорликка соладиган таҳдидлари хусусида шу даражада чуқур фикрлайдики, у айни ана шу иллатлар маълум бир гуруҳ мақсадларининг амалга ошишига туртки бўладиган ва ҳатто сиёсий мазмун касб этиб, қонуний ҳукуматга мухолиф бўладиган кучга айланиши мумкинлигини, бу мавжуд қонунлар ва амалдаги сиёсий тамойилларни барбод қилишини, уларнинг обрўсизлантиришини, шу йўл билан ҳукумат ва давлат мавқеининг пасайтирилишини, экстремистик йўл билан давлатнинг ҳудудий яхлитлигига таҳдид туғдириши мумкинлигини назарий, мантиқий ва сиёсий жиҳатдан асослаб беради. Айниқса, юздан ортиқ миллат ва элат яшайдиган мамлакатда маҳаллийчилик ва уруғаймоқчилик иллатларининг чуқурлашиши яна ҳам оғир фожиаларга олиб келиши мумкин. Бу бевосита ҳар бир миллат равнақи, унинг барқарор тараққиёти, хавфсизлиги ва яшаш кафолатларига таҳдид солади. Маълум бир миллатга мансуб кишилар гуруҳининг худбинлик кайфиятлари муқаррар тарзда бошқа миллат ва элатлар имкониятларини зўравонлик ва зуғум билан чегаралаб қўяди, унинг равнақига тўғаноқ бўлади. Натижада мамлакатда миллатлараро низоларнинг келиб чиқишига шароит яратилади.

Бундай ҳодиса, айниқса, миллий жиҳатдан қондошу жондош бўлган чегарадош давлатларнинг умумий равнақига рахна солади. Асрлар мобайнида давом этиб шаклланган, миллий қадриятларга айланган қардошлик ва дўстлик муносабатлари бузилади. Миллий ва этник низолар сиёсий тус олади, давлатлараро можароларга айланиб кетади. Буни муаллиф Марказий Осиё мамлакатларида мавжуд бўлган миллий, маънавийруҳий иқлим ҳамда этник муаммолар нуқтаи назаридан келиб чиқиб, таҳлил этади ва фикрини асослаб беради. Ана шу хулосалар асосида маҳаллийчилик ва уруғаймоқчилик муносабатларини **бузғувчи кайфият** деб баҳолайди.

Муаллиф жамиятни тубдан ислоҳ қилиш шароитида маҳаллийчилик ва уруғ-аймоқчилик келтириб чиқариши мумкин бўлган фожиаларни хавфсизлик ва барқарорликка соладиган таҳдидларни алоҳида эътибор билан таҳлил этади. Унинг ҳудудий бирликлар, бошқарув органлари таркибини шакллантиришда муҳим омил эканлигини алоҳида таъкидлайди. Айнан ана шу иллатлар келтириб чиқариши мумкин бўлган фожиаларнинг олдини олиш учун маҳаллий ҳокимият органлари раҳбарияти таркибини танлаш, кадрларни жой-жойига қўйиш ва уларни тарбиялашга давлат сиёсатининг муҳим қисми сифатида қарайди. Айни ана шу ҳодиса, шубҳасиз, бутун ислоҳотларнинг сиёсий қадриятини, маънавий қиёфасини белгилайди.

ХОТИМА ЁКИ УЧИНЧИ РЕНЕССАНС ДЕБОЧАСИ

Инсоният тарихи турли даврларда, турли шаклларда уйғониш ҳодисасини бошдан кечирган. Бир неча асрлик мустамлакачиликдан сўнг ёҳуд миллий таназзул изтиробларидан кейин шундай ҳодисалар юз берадики, одамлар ўзларини англай бошлайдилар. Фикрий мудроқликка чек қўядилар. Ҳаётни, олам ранг-баранглигини англай бошлайдилар. Тафаккур билан яшашга эҳтиёж сезадилар.

Ана шундай пайтда инсон ҳаёти тобора чуқурроқ мазмун касб этади. Инсонликни англаш, одам бўлиб туғилиб одам каби яшаш зарурати миллий эҳтиёж даражасига кўтарилади. Натижада миллий равнаққа, умумбашарий тараққиётга туртки бўладиган жиддий ўзгаришлар, умуминсоний қадриятларни янгидан-янги неъматлар билан бойитадиган туб бурилишлар вужудга келади.

Халқимиз ўзининг кўҳна тарихида Уйғониш ҳодисасининг турли шаклларини кўрган. Жумладан, Абу Наср Форобий, ал-Хоразмий, ал-Беруний, Абу Али ибн Сино ва бошқа ўнлаб улуғ бобокалонларимиз номи билан боғлиқ бўлган IX-XI аср Уйғониш даври туронзамин халқлари тарихидаги **биринчи Ренессанс** ҳодисаси бўлди.

Соҳибқирон Амир Темур ва темурийлар номи билан боғлиқ бўлган қарийб 500 йиллик давр туркийлар ҳаётидаги иккинчи Уйғониш даври, миллий тикланиш, миллий тараққиёт палласи бўлиб тарихда абадий қолди. Бу **иккинчи Ренессанс** ҳодисаси жаҳон фани, маданияти, умуминсоний қадриятларни олиймақом даражада ўзида мужассам этган миллий давлатчилик ва бошқарув тизимининг шаклланиши билан боғлиқ бўлган буюк воқеликдир.

XX асрнинг сўнгги йиллари ўзбек халқи тарихида бутунлай янги даврни бошлаб берди. Бу Мустақиллик, истиқлол тушунчалари билан боғлиқ бўлган Миллий Уйғониш, бутунлай янги тарихий шароитларда, бутунлай янги миллий давлатчиликка асос солиш сингари абадий ҳодисадир. Ўзбекистон Республикаси ўзининг жуда катта ақлий ва жисмоний имкониятларини намоён этиб, жаҳон сиёсатига энг замонавий фикрлари билан кириб бораётган, ўзининг новаторлик кучини кўрсатаётган, худди мамлакат ҳаётида юз бераётгани сингари жаҳон ижтимоий-сиёсий жараёнларини ҳам тубдан ислоҳ қилишга қодир бўлган ғоятда янги ва қудратли имкониятларни кўрсатиб бормоқда.

Миллий уйғониш, Миллий ўзлигини англаш мустақиллик берган буюк неъматдир. Айни ана шу туфайли миллат қаддини ростламоқда. Қадимий, асрлар мобайнида тўплаган нуфузини қайтадан тикламоқда. Дарҳақиқат, ҳамиша уйғоқ халқ яратувчиликка, бунёдкорликка қодир бўлади. У ўз имкониятларини тобора бойитиб бормоқда.

Ана шу нуқтаи назардан келиб чиқиб, айтишимиз мумкинки, Мустақиллик, истиқлол тушунчалари ва бевосита унинг ташаббускори Ислом Каримов билан боғлиқ бўлган **учинчи Ренессанс даври** бошланди. Албатта, миллий тараққиёт бир неча ўн йилликлар ва ҳатто асрларни қамраб олади. Бироқ, шуни ишонч билан айтиш мумкинки, XXI аср Ўзбекистон ва ўзбеклар ҳаётида янги цивилизация даври бўлиб қолади. **«Ўзбекистон XXI аср бўсағасида»** китоби, унда кўтарилган стратегик масалалар, мамлакат ва миллат истиқболи билан боғлиқ бўлган муаммолар ечими ҳақидаги хулосалар ана шу Учинчи ренессанс даврининг дебочаси десак, хато қилмаймиз.

Рустам ЖУМАЕВ,
сиёсий фанлар доктори.
Нарзулла ЖЎРАЕВ,
сиёсатшунос.

• СПОРТ

«ПРЕЗИДЕНТ КУБОГИ»НИНГ ДАСТЛАБКИ ҒОЛИБЛАРИ

1994 йилдан бошлаб мамлакатимиз пойтахти Тошкент шаҳрида узлуксиз ўтказиб келинаётган теннис бўйича «Президент кубоги» халқаро мусобақасининг шон-шуҳрати йилдан-йилга ортиб бормокда. Спортчи ҳамда ташкилотчиларнинг шаштидан билиниб турибдики, бу йил ҳам кубок баҳслашувлари илгаригиларидан икки-уч хисса юқори савияда ўтиши шак-шубҳасиздир. Негаки, ушбу мусобақа қатнашчилари орасида дунёнинг энг машҳур ракетка усталари Евгений Кафельников, Кэмпбел Стев,Кристиано Караттилар бор.

Ҳозирча кубок тақдирини ҳал қиладиган асосий учрашувлар бошланмаган бўлса-да, саралаш босқичи ўйинлари ниҳоясига етди. Ушбу босқичда ҳамюртларимиздан бир йўла ўн икки теннисчи қатнашди. Шулардан биргина Дмитрий Томашевич асосий баҳсларда кортга чиқиш шарафига муяссар бўлди.

Гуруҳнинг биринчи учрашувида юртдошимиз Александр Мальцев Смич Рогерга ютқазиб қўйди. Яна бир теннисчимиз Темур Хонкелдиев эса испаниялик Бенр Ноамга ўз имкониятини бой берди. Буни қарангки, навбатдаги ўйинларда йигитларимиздан Улуғбек Мусаев билан Денис Ҳурматов, Антон Какурин ва Темур Ғаниевлар бир-бирига қарши кортга чиқишди. Ўзига хос гўзаллик ва олқишлар остида ўтган юртдошлар учрашувида Улуғбек Мусаев ҳамда Темур Ғаниевларнинг маҳорати устун келди.

Томошабинлар катта ишонч ва умид боғлаган яна бир ўзбекистонлик спортчимиз Ғанижон Раҳматуллаев кутилмаганда россиялик рақиби Денис Глазовдан мағлубиятга учради. Яна тўрт теннисчимиз - Антон Иванов, Дмитрий Мазур, Вадим Куценко, Владий Бистрявичуслар ҳам саралаш гуруҳининг ўйинларидаёқ рақибларидан енгилди. Асосий босқичга йўл очадиган сўнгги ҳал қилувчи учрашувда мамлакатимизнинг яна икки аъзоси - Томашевич - Ғаниев ўзаро қарама-қарши «беллашишга» мажбур бўлдилар.

Дмитрий Томашевични ўзбекистонлик теннис ишқибозлари яхши билишади. Дмитрий «Президент кубоги»нинг бундан олдинги мусобақаларида ҳам қатнашиб, яхши натижаларга эришган. Шундай бўлса-да, ҳамюртларнинг қарама-қарши баҳсида Темур Ғаниевнинг ҳам маҳорати чакки эмаслиги маълум бўлди. Айниқса, унинг «алдамчи» ҳаракатлари, ақлини ҳам ўйин давомида шошмасдан ишлата билиши кўп ҳолларда Томашевични шошириб қўйди. Бироқ, Дмитрийнинг маҳоратию абжирлиги ўз вақтида қўл келиб, беллашув унинг фойдасига ҳал бўлди.

Масаланинг биз учун сал ноқулай томони шундаки, ўн икки ҳамюртимиздан (Малцев, Хонкелдиев, Раҳматуллаев, Мусаев, Ҳурматов, Иванов, Куценко, Мазур, Бистрявичус, Какурин, Ғаниев) фақатгина Дмитрий Томашевич ўзини кўрсата билди. Шунисига ҳам шукур, чунки ғолиблик учун асосий кураш ҳали олдинда. Насиб этса, кейинги босқич учрашувларида учта спортчимиз майдонга тушади. Агарда «Президент кубоги» мусобақаси иштирокчиларини давлатма-давлат санайдиган бўлсак, дастлабки ютуқларимиздан қувонсак арзийди.

Теннис ишқибозлари диққатига тўртинчи бор ўтказилаётган «Президент кубоги» мусобақасининг саралаш гуруҳи якуний натижаларини тўлиқ ҳавола этамиз:

1997 йил 5,6,7 сентябрь.

1. Р. Велденфельд. Испания			
2. Рақибсиз	Р. Велденфельд.		
3. В. Хивара. Россия	М. Коммандюр. 6/1, 6/0	Р. Велденфельд. 6/3, 6/3	
4. М. Коммандюр. Германия			Р. Велденфельд 4/6, 7/6 (5), 6/3
5. Р. Смич			
6. А. Малцев. Ўзбекистон	Р. Смич 6/0, 6/1	Р. Бенр 7/6 (9), 6/3	
7. Т. Хонкелдиев. Ўзбекистон	Х. Бенр 6/2, 6/2		
8. Х. Бенр. Испания			
9. К. Браач.			
10. Рақибсиз	К. Браач.		
11. Д. Глазов. Россия	Д. Глазов 6/1, 6/2	К. Браач. 6/4, 6/2	
12. Ғ. Раҳматуллаев. Ўзбекистон			Н. Велгреен 6/3, 6/4
13. У. Мусаев. Ўзбекистон			
14. Д. Ҳурматов. Ўзбекистон	У. Мусаев. 6/4, 6/1	Н. Велгреен 6/4, 6/1	
15. А. Иванов. Ўзбекистон	Н. Велгреен 6/4, 6/1		
16. Н. Велгреен. Испания			
17. А. Столяров. Россия			
18. Рақибсиз	А. Столяров.		
19. Х. Сакеаню. Германия	Х. Сакеаню 6/3, 6/1	А. Столяров. 4/6, 6/3, 6/3	
20. Д. Мазур. Ўзбекистон			А. Столяров 6/2, 6/2
21. Б. Пхау. Германия			
22. В. Куценко. Ўзбекистон	Б. Пхау. 3/6, 7/5, 7/6 (5)	Б. Пхау. 6/3, 6/7 (6), 7/6 (4)	
23. С. Кратюк. Россия	С. Гроен. 6/7 (1), 6/0, 6/1		
24. С. Гроен. Голландия			
25. Д. Томашевич. Ўзбекистон			
26. Рақибсиз	Д. Томашевич.		
27. В. Бистрявичус. Ўзбекистон	А. Павлов. 4/6, 6/1, 6/2	Д. Томашевич. 6/2, 3/6, 6/3	
28. А. Павлов. Россия			Д. Томашевич 6/1, 4/6, 6/2
29. А. Какурин. Ўзбекистон			
30. Т. Ғаниев. Ўзбекистон	Т. Ғаниев. 6/1, 6/1	Т. Ғаниев. 7/5, 6/7 (4), 6/1	
31. Г. Дзелде. Латвия	Г. Дзелде. 7/5, 6/4		
32. П. Гашч. Австралия			

(Велденфельд, Браач, Столяров, Томашевичлар дастлабки учрашувлардан озод қилинганлиги туфайли тўғридан-тўғри кейинги ўйинларда қатнашган).

Саралаш гуруҳининг охирги саккиз баҳси якунига кўра ҳамда 6 сентябрь куни матбуот конференциясида ташланган қуръа кўрсаткичларига эътиборан, асосий учрашувлар давомида Дмитрий Томашевич россиялик Евгений Кафельников, Олег Огородов швейцариялик Иво Нювергор, Абдуҳамид Маҳкамов эса испаниялик Эрлиш Эюал билан мусобақалашадиган бўлди.

«Президент кубоги» ташкилий қўмитасига хориждан юборилаётган энг сўнгги хабарлар оқимига қараганда, Алекс Корреджи оёғи қаттиқ лат еганлиги туфайли Тошкентга келолмас экан.

ТАНИШИНГ: АБДУҲАМИД МАҲКАМОВ

Спорт мусобақаларининг кўпчилик ишқибозларга маълум бўлган шундай жиҳати борки, дунё миқёсидаги барча чемпионатлар, беллашувлар қайси бир мамлакатда ўтказилса, ўша юрт спортчиларига катта имкониятлар яратиб берилади. Яъни улар саралаш учрашувларидан озод қилинади. «Президент кубоги» мусобақасида ҳам юртдошларимизга худди шундай қулайлик берилди. Тошкентлик Абдуҳамид Маҳкамов тўғридан-тўғри ушбу нуфузли «корт кураши»нинг хал қилувчи босқичида қатнашадиган бўлди. Фурсатдан фойдаланиб, у билан суҳбатлашдик:

- Абдуҳамид, биласиз, «Президент кубоги» мусобақаси 1994 йилдан буён ўтказилади. Ўтган йиллар давомида ҳам ушбу ўйинларда қатнашганмидингиз?

- Қатнашганман. Аммо саралаш ўйинларидан нарига ўтолмагандим. Бу йил эса омадим келди шекилли, тўғридан-тўғри асосий босқичга йўлланма беришди.

- Ташриф буюрган теннис «юлдузлари»дан қайси бирига қарши майдонга тушишни истаяпсиз?

- Иложи бўлса, уларнинг ҳаммаси билан мусобақалашсам дейман. Бундай имкониятга биринчи марта сазовор бўлишим. Бу мен учун улкан қувонч келтириши турган гап. Ахир, «Президент кубоги»нинг нуфузи унда қатнашаётган теннис усталарининг таснифига биноан тобора ошиб бормоқда. Унда қатнашишдан мақсадим мен ҳам ўзимни кўрсатишим керак. Юртимизнинг номини, шуҳратини ошириш ҳар биримизнинг муқаддас бурчимиздир.

- Кўзлаган мақсадингизни, эришажак натижангизни ҳозирдаё ўйлаб кўра олдингизми? Агар сир бўлмаса, режаларингизни биз билан баҳам кўрсангиз?

- Кучли рақиблар олдида довдираб қолмасам, мухлислар қўллаб-қувватлаб туришса, ўйлайманки, Тангри бизга мададкор бўлади.

- Шу бугунга қадар «Президент кубоги» мусобақасидан ташқари яна қанақа баҳсларда қатнашгансиз?

- 1995 йили Филиппинда ўтказилган Осиё чемпионатида иштирок этдим. Яқинда Белорусь - Россия, Югославия - Македония сателлит турнирларида, Гонконг универсиадасида ва бир қанча аҳамиятли ўйинларда ўзимни синаб кўрганман. Эҳтимол, тажрибаларим ҳам шунга ярашадир. Худо хоҳласа, ўйинларимга ўзларингиз баҳо берасизлар.

- Мамлакатимизда теннисни янада ривожлантириш учун нималарга кўпроқ эътибор берилиши лозим, деб ўйлайсиз?

- Биринчи галда спортнинг ушбу турига болаларни қизиқтира билиш керак. Президент Ислом Каримов кейинги пайтда теннисга катта эътибор бермоқда. Бундай ташаббуслар, мамлакатимизда ўтказилаётган мусобақалар сони кўпаяверса, қизиқиш ҳам шунга яраша ортиб бораверади.

- Сизнингча, ҳозирги пайтда Ўзбекистоннинг энг кучли профессионал теннисчиси ким?

- Олег Огородов!

- Шахсан сиз нима учун спорт мусобақалари ичида айнан теннисни танлагансиз?

- Етти ёшимга қадар сузиш билан шуғулланганман. Бироқ, кўзим касалланганлиги туфайли сувга тушишдан маҳрум бўлдим. Кейинчалик теннисни танладим. Спортнинг бу тури ҳақиқатан ҳам гўзал, нафис, кишининг саломатлигини мустаҳкамлашда муҳим аҳамиятга эга.

- Ака-укаларингиз ҳам теннис билан шуғулланса керак?

- Оиламизда энг катта фарзандман. Укам оз-моз шуғулланиб туради. Аммо унинг келажакда ким бўлишини вақт кўрсатади.

- Ҳозир қаерда ва қайси мураббийнинг қўлида машғулот ўтказяпсиз?

- Генрих Дашевский ҳамда Алексей Елхин мураббийлигида «Динамо»да шуғулланаяпман.

- Теннис ишқибозларига қандай тилакларингиз бор?

- Ҳаммаси соғ-саломат бўлишсин. Кейинги «Президент кубоги» баҳсларида ҳам ёруғ юз билан кўришиш барчамизга насиб этсин.

«Халқ сўзи мухбири» Нормурод МУСОМОВ тайёрлади.

Суратчи: Рашид ГАЛИЕВ.

Хоразм вилояти:

ИСТИҚЛОЛ ОДИМЛАРИ

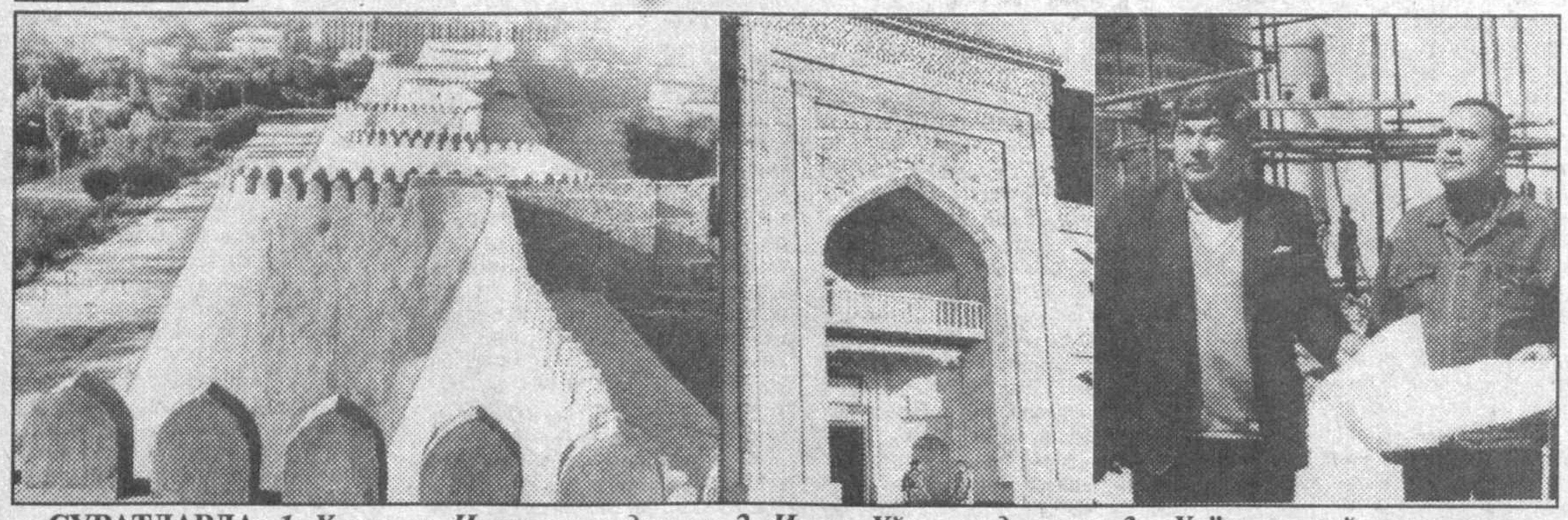

СУРАТЛАРДА: *1. Хиванинг Ичончқаъла девори. 2. Ислом Хўжа мадрасаси. 3. «Ҳаёт» илмий-таъмирлаш ҳиссадорлик жамияти раиси Ф. Отажонов ва Хива шаҳри бош меъмори Қ. Маткаримов.*

ХИВАНИНГ БУГУНИ ВА ЭРТАСИ

Хива аҳли бугун катта тўйга ҳозирланмоқда. Шаҳарни таъмирлаш ва ободонлаштириш ишлари учун республика хазинасидан 80 миллион сўм ажратилди. Маҳаллий бюджетдан ажратилган маблағ ҳам шунча миқдорда. Бугина эмас, ҳомий ташкилотлардан, умумхалқ шанбаликларидан, олийҳиммат элдошларимиздан «Хива-2500» жамғармасига катта миқдорда хайрия маблағи келиб тушяпти. Шулар ҳисобига 100 миллион сўмликдан зиёд ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш, янги хиёбонлар ташкил этиш каби юмушлар бажарилмоқда.

Ўтган даврда ўнта ёдгорлик таъмирланиб, моҳир усталар қўлида сайқал топди. Бикажон бика, Дўст Аълам, Мусо Тўра мадрасалари ва бошқалар шулар жумласидандир. Айни кунларда илмий-таъмирлаш ишлаб чиқариш ҳиссадорлик жамияти, республика Маданият вазирлигининг «Қадрият» корхонаси, шунингдек, вилоят сув қурилиши тресги, «Хоразмавтойўл», «Хоразмқурилиш» ҳиссадорлик жамиятлари жамоалари Тошҳовли, Калтаминор, Қибла Тозабоғ мажмуи ёдгорликларига иккинчи ҳаёт бағишлаяптилар.

— Ҳар бир обида Хиванинг кўрки ва бебаҳо бойлигидир. Уларда ўтмиш билан бугун уйғунлашиб кетган, — дейди шаҳар меъмори Қ. Маткаримов. — Шу сабаб таъмирловчилар ҳар бир тош,ёзув,нақш сеҳрини асл ҳолатига келтиришга ҳаракат қилмоқдалар. Обидаларга ҳамоҳанг равишда шаҳар истироҳат боғи, кўча ва майдонлар, хиёбонлар ҳам кўркамлик, гўзаллик касб этмоқда. Шунингдек, замонавий типда қурилган биноларга-шарқона усулда тикланган иморатларга, бозор ва расталарга, хусусий дўконларга ҳам сайқал беріляпти. Бир сўз билан айтганда, Хива чинакамига яшармоқда.

Йўли ободнинг эли обод, дейишади. Шу маънода, тўй тантаналари бошланадиган кунгача йўл-йўлакларни созлашга катта эътибор қаратилган. Ота дарвозадан Кўҳна Арккача кириб, қалъа томон юришингиз билан қиёслаб бўлмайдиган манзарага дуч келасиз. Кичик ва ихчам кулранг ғиштлардан равон йўллар барпо этиляпти. Жума мачити, Тошҳовли, Оллақулихон мадрасаси атрофидаги йўл-йўлаклар ҳам шаҳарга гўзаллик бахш этаяпти. Умуман, Ичонқалъада 8,5 минг квадрат метр йўл-йўлак махсус ғиштлар билан қопланади.

Хуллас, кўҳна Хивада ўзгаришлар кўп.Музей шаҳарга келинг: унинг ўтмиши ва бугунини, эртасини яққол кўрасиз.

Арслон ОТАЖОНОВ, журналист.

МАЪНАВИЯТ БУЛОҚЛАРИ КЎЗ ОЧАЯПТИ

Юртимизда мустақиллик туфайли маънавият сарчашмаларининг кўзи очилди. Жаҳон илму фани ва маданиятига катта ҳисса қўшган буюк аждодларимизнинг бой мероси халқимизнинг руҳиятини янгилашда, миллий ўзлигини англашида муҳим аҳамият касб этяпти.

Буюк аждодларимизнинг тафаккурлари ва муддаоларидан бошланадиган халқимизнинг маънавий қадриятлари иқтисодий ўзгаришларнинг мустаҳкам пойдевори бўлиб хизмат қилмоқда.

Буюк соҳибқирон Амир Темур таваллудининг 660 йиллик юбилейи дунёнинг маданият ўчоқларидан бири - Парижда бошланиб, юртимизда давом этганлиги, қадимий Хива ва Бухоро шаҳарлари 2500 йиллигини нишонлаш арафасида турганимиз, сўнгги вақтларда улуғ алломалар аз- Замахшарий, Нажмиддин Кубро юбилейининг ўтказилганлиги ватандошларимиз қалбида фахр ва ифтихор туйғуларини уйғотди. Бугунги кунни вилоятимизда, умуман, мамлакатимизда маънавий уйғониш даври, деб баҳолаш лозим. Фикримизнинг далили сифатида қуйидагиларни айтиб ўтиш мумкин. Айни кунда Урганч шаҳрининг сўлим жойларидан бирида «Маънавият маркази» биносининг қурилиши жадал суръатларда олиб бориляпти. Тез кунларда бу ерда улуғ шоир ва мутафаккир Огаҳий ҳайкали қад ростлайди. Шовот туманидаги Юсуф Ҳамадоний, Янгиариқдаги Шайх Мухтор Вали зиёратгоҳлари эса обод қилиниб, халқимизнинг муқаддас даргоҳларидан бирига айлантирилди.

Хиванинг 2500 йиллиги тантаналарига тайёргарлик ишлари ҳам жадал олиб борилмоқда. Хусусан, Матпаноҳбой мадрасаси қайта таъмирланиб, бу ерда «Маънавият ва маърифат» музейи ташкил этилди. Р.Мадаминов номли жамоа хўжалигида ташкил этилган «Маънавият маркази», «Маънавият боғи»га улуғ аллома Нажмиддин Кубро номи берилди. Шунингдек, «Олтин мерос» жамғармаси томонидан «Хива - олтин меросимиз» номли плакат чиқарилди, юбилейга бағишлаб панорама расмлари ишланмоқда, Юртимиз тарихи, унинг алломалари, маънавияти тўғрисида китоблар нашр қилинаётир. П.Сафоевнинг «Қорақош лавҳалари» китоби, халқ ривоятлари асосидаги «Исмомут ота» номли рисола, Хиванинг Саёт қишлоғи тарихига оид китоб шулар сирасига киради.

Қ. МАТРИЗАЕВ, Хоразм вилояти «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази раиси.

Хоразм вилоятига бағишланган материалларни «Халқ сўзи» мухбири О. Раҳимов ва сураткашлар Қ. Отаев, К. Собировлар тайёрлашди.

ЎЗБЕКНИНГ ОЛТИНЛАРИ ЯНА КЎПАЙДИ

Мустақиллигимизнинг олти йиллик байрами арафаси кунлари (30-31 август) олис Англияда каратэчи йигитларимиз Ўзбекистон байроғини баланд кўтардилар. Чунки бу ерда бўлиб ўтган очиқ чемпионатда мамлакатимиз каратэ миллий федерацияси вакиллари жаҳоннинг 24 давлати спортчилари орасида довруқ таратдилар.

40 команда иштирок этган бу нуфузли мусобақада ўзбекистонликлар жами 14 та (2 та олтин, 6 та кумуш, 6 та бронза) медаль соҳиби бўлишди.

—Тўғриси, Англияга бораётганимизда озгина хавотирим ҳам бор эди, -- дейди каратэ миллий федерацияси президенти, IV-ДАН, «қора белбоғ» соҳиби Нурхон Нафасов. -- Сабаби, очиқ чемпионат бўлса-да, жуда номдор командалар таклиф этилган эди-да. Аввало, бизникилар энди-энди дунёга танилаяпти. Лекин йигитларнинг руҳини кўтардим. «Ҳали кўрасизлар, ҳаммангиз чемпион бўласиз», дедим. Ҳатто кетаётган кунимиз қашқадарёлик Шерзод Иброҳимов «Спорт» газетаси орқали олти йиллик байрамимиз шарафига медаль олиб қайтаман, дебди. Шундай бўлди ҳам.

Биринчи сентябрь куни Лондондаги элчихонамизга бориб, юртдошларимизга ўзимизнинг муваффақиятимизни айтдик ҳамда байрам қутловимизни изҳор қилдик. Албатта, шу ўринда бизларга оқ йўл тилаб, сафарга кузатган республика Спорт қўмитаси раҳбарлари, шахсан Баҳодир Махситовга ташаккур айтишим керак. Чунки уларнинг ҳар томонлама кўрсатган ёрдамлари туфайли йигитлар ўзларини дадил ҳис этишди.

Дарвоқе, иккинчи олтин медалга сазовор бўлган Азамат Қаландаров 80 килограмм вазнлилар ўртасида чемпионлик шоҳсупасига кўтарилди. Шундай қилиб, Ўзбекистон каратэчилари умумкоманда ҳисобида чемпионатда учинчи ўринни эгалладилар.

Н. ҚОБИЛ.

Ташкилот Тошкентдаги омборидан
ARMSTRONG
ОСМА ШИФТЛАРНИ СОТАДИ
2200 сўм./кв.м
Тўлов — пул ўтказиш йўли билан.
Тел.: (3712) 76-52-45, 76-49-56. Пейж. (067) 27-76.

АПКАЛ-Г
самарали дори бўлиб,қуйидаги мақсадларда ва болалар учун ҳам қўлланиш мумкин:
♦ суяк-бўғин аъзоларини мустаҳкамлаш;
♦ тиш эмалини мустаҳкамлаш;
♦ аллергия хасталиклари ва рахитнинг олдини олиш.
Меъёри: кунига икки маҳал бир таблеткадан.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

Бош муҳаррир Аббосхон УСМОНОВ

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

БЎЛИМЛАР:
Парламент 133-57-34;
Хатлар 133-07-48;
Ҳуқуқ ва қонунчилик 136-37-85;
Иқтисодиёт 136-36-65, 136-07-94;
Маънавият 136-35-60;
Тунги муҳарририят 133-10-28;
Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001
Буюртма Г — 0594, 34.114 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва операторлар Рустам АЗИМОВ ва Иван РЕШАНОВ томонидан саҳифаланди.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — Н. Тошев.
Навбатчи — Қ. Норқобил.
Мусаҳҳиҳ — Ф. Бободўст.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди — 23.40 1 2 3 4 5 6